

二 度 侮

NHỊ ĐỘ MAI

Tuồng hát Cải-lương

(Đã diễn khắp Lục-châu được Công-chúng hoang-ngĩnh lắm)

(Diễn theo truyện «Mai-Lương-Ngọc» lúc Lương-Ngọc giả danh Vương-Hĩ-Đồng vào ở nhà Trần-Đông-Sơ, tế Mai (trở hai lần) cho đến lúc Trần-Đông-Sơ nhìn được).

Cấm nhật. Không được rút bài bản hoặc hát tuồng này mà không có phép

PAR

M. Félix

MỘNG-TRẦN

DIRECTEUR
de la

Publication Nouvelle

TÂN-BIÊN-TẬP-QUÁN

41, Boulevard Delanoue, 41
CANTHO Cochinchine

Coi chừng cuốn nào không có
Mộng-Trần ký tên là gian.

SAIGON

IMPRIMERIE J. NGUYỄN-VĂN-VIỆT

Février 1926

M(11)

4649

18 Mar 1926

THƯ VIỆN QUỐC GIA
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE
MAI. TRỞ LẠI LẦN
(Có bài tựa của M. Lương-văn-Thông ở Truân-làng.)

Nom d'auteur

Mộng Giác

Titre de l'ouvrage

Nhi độ mai (les premières fleurs) théâtre

THƯ VIỆN QUỐC GIA VIỆT NAM
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DU VIETNAM
NATIONAL LIBRARY OF VIETNAM

LỜI TỰ CỦA NGƯỜI PHẢI BÌNH CẢI-LƯƠNG

Nghe nói tới hai tiếng Cải-lương thì tôi thích lắm ; chỉ như mấy gánh hát mạng danh là Cải-lương thì tôi cũng ưa, tôi ưa coi từ hồi họ kéo rạp chung sơn thủy, vừa mở cửa bán giấy thì có tôi vô rồi. Quái thật ! vô thì muốn vô trước, ngồi lại muốn ngồi trên, đặng tôi thấy cho tường, tôi nghe cho tận, ngỗ thắm ngấm coi họ cải đây mà cải thế nào..

Trót mấy năm trường bạn này tới bạn kia, không bạn nào tôi không biết mặt.

Đại phạm người mê nhiều thì nhiễm, nhiễm quá thành lao, lao rồi sanh bệnh, hay là vắng gánh hát Cải-lương lại rồi buồn, buồn rồi tưởng mà thành ra cái bệnh « Tương tư Cải-lương ». Cho nên lúc bấy giờ tôi ngồi đâu cũng Cải-lương, đứng đâu cũng Cải-lương, nghiêm - nhiên ra một trò Cải-lương, không phải chịu làm khách làm quan như ngày trước nữa. Thế mà bệnh một ngày một trọng, thuốc càng uống càng thêm, khi nóng lòng bần đần dịch tặc duy tân, lúc chống mặt thấy việc nhơn tình thế thái.

Thừa ưa bạn tôi là ông Lê-chơn-Tám bút tự Mộng-Trần, chủ hiệu Tân-biên-tập-quán, nghe tôi đau, từ Càn-thơ sang đến thăm, ông tặng cho 4 cuốn tuồng Cải - lương, tôi đa cảm tạ thành tình, cùng hàng huyện mọi nỗi. Khi ông sắp về có hứa rằng : từ này về sau ông xuất bản mỗi tháng 1 bốn tuồng hoặc tiểu-thuyết mới, nhờ trời phò hộ ngô huỳnh mạnh, giỏi, cùng thưởng giám lúc đêm vắng canh giải.

Đoạn tôi dở ra xem thấy tuồng Bửu-cảnh-trùng-duyên, Mai-trần-lái-ngộ, Tang-đại-cầu-hôn và Tống-từ-Vân, tuy sự tích theo lối cổ, mà lớp lang ông diễn ra kim, ngọc ý rất cao thâm, văn chương thêm chải chuốt, bày bố ra khôn khéo, kết cấu rất tinh kỳ. Ông khéo lựa thứ nào cũng là thứ đích đáng, miêu tả ra cha hiền, con thảo, vua sáng, tôi ngay ; gái thì toàn tiết liệt, trai thì vẹn hiếu trung. Thật là treo tấm gương phong - hóa rạng ngời, rồi ngọn đuốc Cải-lương tỏ rõ.

Càng xem càng thích, càng đọc càng ưa ; văn chương như ngọc rải vàng đeo, thứ lớp tợ rồng bay phụng múa.

Tôi bây giờ tấm lòng khoan khoái, căng bình thuyên an. Nên lão thảo ít vòng, gọi đáp ơn thầy Cải-lương và mách tin cho người đồng bệnh.

Trà-ôn, le 19. Novembre 1925

LƯƠNG-VĂN-THÔNG

Tuồng NHỊ - ĐỘ - MAI

Phân làm 8 mảng — 60 bài ca và 3 bài thi.

MÀNG THỨ NHƯT

*Thương Mai-thị, Đồ-Thần thông lén,
Vương Phu-nhơn, Lương-Ngọc tách đi.*

1 Vọng-cổ-hoài-lang, 2 Khốc-hoàng-thiên, 1 Ngũ-diêm,
2 Tạ, 1 Văn-thiên-tường, 1 Kiêm-tiền Huế, 1 Bình-bán-văn.

MÀNG THỨ NHỊ

*Biện thanh trực, quán phân với khách,
Ngộ biến quyền, tứ đối làm thầy.*

2 Ngũ - diêm, 2 Tạ, 2 Bản tàu, 1 Khổng-minh tọa lâu, 1
Tây-thi, 1 Vọng-cổ-hoài-lang, 1 Hành-vân.

MÀNG THỨ BA

*Hầu - tri - huyện bạc tình hai rề,
Vương-hĩ-Đồng, vị nghĩa vong thân.*

1 Lưu-thủy-doãn, 1 Xuân-phong, 1 Long-hỗ-hội, 1 Ngũ-
diêm, 1 Tạ, 1 Tứ-dại (oán), 1 Vọng-cổ-hoài-lang, 1 Bình-
bán-văn.

MÀNG THỨ TƯ

*Mai-lương-Ngọc vận cùng thắc cổ,
Trần-nhật-Thắng am tự viếng anh.*

1 Trường-tương-tư, 1 Vọng-cổ-hoài-lang, 1 Hành - vân,
1 Lưu-thủy-trường.

MÀNG THỨ NĂM

*Vì mai rụng, Đông-Sơ toan lánh tục,
Thương cha già, Trần-nữ quyết cầu trời.*

1 Vọng-cổ-hoài-lang, 1 Xuân - tình, 1 Hành - vân, 1 Ngũ
diêm, 1 Tạ, 3 Giao-duyên, 2 Bản-tàu.

MÀNG THỨ SÁU

*Mai trở lại, Nhứt-Thăng bày lễ tế,
Của tam dùng, Lương-Ngọc vái hồn cha.*

1 Thu-hồ, 3 Tứ-tuyệt, 1 Kiêm-tiền Huế, 1 Tứ-dại-cảnh,
1 Giang-Nam, 1 Hành-Vân, 1 Cồ-bản, 1 Vọng-cổ-hoài-lang.

MÀNG THỨ BẢY

*Mất bài vị, họ Mai oăn vía,
Vưng chủ gia, nàng Túy dọa người.*

1 Hành-vân, 1 Lưu-thủy-đoản, 1 Ngủ-diêm, 1 Tạ, 1 Thu-hồ,
1 Vọng-cổ-hoài-lang, 1 Tây-thi, 2 Khốc-hoàng-thiên.

MÀNG THỨ TÁM

*Mai-lương-Ngọc chơn tình thổ lộ,
Trần-nhứt-Thăng hết dạ bảo toàn.*

1 Tứ-dại (oản), 1 Hành-vân, 1 Bình-bán-vấn.

VÃNG

TUỒNG

NHỊ-ĐỘ-MAI

MÀNG THỬ NHỮT

THƯƠNG MAI-THỊ, ĐỒ-THÂN THÔNG LÉN,

VUNG PHU-NHƠN, LƯƠNG-NGỌC TÁCH ĐI.

NÓI: — Thiếp là Khâu-thị, vợ của Mai-Khôi. Trời ôi ! Nỗi chồng nhắc đến sục sùi, *khiến cho*: lòng mụ nghĩ càng ngo ngẩn. Như chồng thiếp: Xưa ở tỉnh làm Lịch-thành huyện-đoãn, nay về trào thăng Giáng-ngự Đại-phu. *Ai ai cũng biết chức này là chức hiếm-ngheo lắm*. Trời đất ôi ! Thấy sắc-phong tôi sợ, khóc lụ bù, *còn ông thời thôi mà*, nghe chiều phán ông vui cười hơn hở; quyết gần-chúa mà trừ loài nịnh bợ, toan phò vua dặng giết lũ gian hùng, mong phôi cật cang trung, chỉ kể lời khuyên giáng. *Mà từ khi ông đi tới nay*: Tách mình một không tường mưa nắng, rẽ trắng đời, chưa thấu cả nhân, nay sao tác dạ bần hoàn, lại khiến tấm lòng hồi hộp.

NGÂM: (Người đi nhẹ gót tang-bồng,

(Người nhà cảnh cảnh bên lòng biển khuây.

NÓI: — Lương-Ngọc à ! Ra đây cho mẹ biểu con.

(Mai-lương-Ngọc ra)

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI: — Con mừng mẹ ! Thừa mẹ mặt mày mẹ có sao ử dột, sự tình con chưa dặng phản minh, mẹ ôi ! hay là tại: chốn trường-an cha chẳng gởi tin, mới khiến nỗi: Nơi gia-thất mẹ không nguôi dạ dớ chẳng mẹ ?

MAI-PHU-NHƠN NÓI: — Con ôi ! Từ cha con đi tới nay, thì mẹ, dợi vỏ vỏ không tường tâm cá, trông mỗi món chẳng thấu tin nhân. Con ôi ! mẹ những lo cho cha con: Lòng nhiệt thành không dập lửa trung cang, thì chỉ cho khỏi: Loài nịnh sùng sắp gài mưu ám hại, đó con ! Bớ; vậy cho nên mẹ.

CA VỌNG CỔ HOÀI LANG

Lòng càng thêm ngơ ngẩn,
Nhớ đến cha trẻ thêm buồn,
Nhàn ngư có sao lương tuồng.
Trông mong như chia cang trường.
Không lấp ngăn châu lụy,
Phương trời dâm dâm, khôn tường tín âm.
Gìn lòng trung, giáng chúa,
E thượng-hoàng tính dụng loài gian.
Không xét tôi cang trực.
Thì chắc là chẳng khỏi làm ma.
Lòng suy càng ngổn ngan thay là,
Trời mưa giọt lụy hòa.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Lời con dám khuyên,
Xin mẫu-từ giảm bớt sầu bi.
Cha dẫu thác thom tiếc nghị,
Thêm rõ ràng họ Mai, phĩ thay.
Tử sinh phần,
Tại lễ hoàng-thiên.
Con khuyên mẹ chớ nên ưu phiền,
Cho ốm mòn chẳng nên đó mẹ ôi.

NÓI: — Thưa mẹ, mẹ đừng phiền muộn, trẻ đã xét suy' nỗi Trào-đô nếu có bề gì, thì, chốn gia-nội há không tin nhắn, sao mà mẹ lo a mẹ ?

(Vương-hĩ-dồng bưng nước ra)

ĐỒ-THÂN NÓI. — Đã tới nhà Giáng - nghị, đề kêu đưa gia-dồng, dặng có báo tin hung, họa may ngựa tai dữ

CA KHỐC HOÀNG-THIÊN

Khá mau mau mở cửa, xin mau mở cửa,
Có việc cần vô,
Tôi xin tỏ bày.
Ở ai ở ai trong này,
Có người đợi đây,
Mau ra mau ra nói chuyện.
Cần kíp, cần kíp tai nguy,
Chớ nên diên trì,
Lửa thành cá ao,

Cả kêu bỏ người,
Mở giùm cho mau.

HĨ-ĐỒNG (*bước ra ca liền*)

Ấy ai ai réo đó, ấy ai réo đó,
Có chuyện gì vô,
Cửa tôi mở rồi,
Uả anh ở nơi phương nào.
Chuyện gì gấp sao.

ĐỒ-THÂN : Tôi vô, tôi vô có việc,
Đừng hỏi, đừng hỏi đang ca,
Để ra mắt bà,
Sẽ tường đục trong.

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG : Hãy vô thính đường,
Có gì bẩm bương !

ĐỒ-THÂN.— (*bước vô qui trước mặt Mai-phu-nhơn mà ca liền*) Thưa bà !

CA NGŨ ĐIỀM

Tớ nầy, tên vốn Đồ-Thân,
Ăn xưa bị, cảm ông rộng tình.
Lòng thương thả tớ toàn sinh,
Nhớ ơn nợ lén sang tỏ bày.
Nầy bà cậu mau liền,
Tầm đường liệu trốn đi,
Ở đây sợ ắt không khỏi nạn,

MAI-PHU-NHƠN : Lòng gấp nghe, người mau tỏ,

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Nàn hiềm chẳng biết tại đâu,

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG : Người khá tỏ hết sự duơ.

(*3 người đồng ca*) Mời nghe vậy, luồn nghi ngại lòng.

ĐỒ-THÂN : Trời đà hại ông rồi,
Vi đoàn nịnh ghét ghen.
Đế-vô-đạo, chẳng suy giết người,
Phần nó cru lòng gian ác.
Lòng quyết giết hết tộc-gia,
Truyền chỉ bắt đến vợ con,
Tờ hay vậy, tới phân ngọn nguồn.

(*Mai-phu-nhơn kêu : ông ôi ! và té xỉu khóc. Mai-lương-
Ngọc cũng kêu eha ôi ! rồi té xỉu bất tỉnh như sực*).

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG NÓI: — Bà ôi! Bà ôi! lai tỉnh lai tỉnh, bỏ bà, cậu ôi! cậu ôi! Lai tỉnh bỏ cậu!

(Đồ-Thân thì cũng lằng xằng đồ công-tử đây v. v.)

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG NÓI: --- Thừa bà, thừa cậu, nước gần tròn, khá mau lo nhảy, lửa đến thành, xin kiếp lánh đi, bà tuagượng lấp sâu bi, cậu cũng tạm vui thăm thiết.

ĐỒ-THÂN NÓI: --- Bà hãy tỉnh mà lo các việc, cậu khá nguôi dặng sắp mọi dặng, lẽ thác rồi không lẽ sống dặng, đều lia ấy là đều mất biệt. Thác vì bởi nghĩa tiếc thạc vì bởi trung cang; thác mà dặng danh vang, thác mà thêm tiếng tốt. Tớ xin bà giảm đều ử dột, tòi khuyên cậu bớt sự bi ai.

MAI-PHU-NHON NÓI: — Trời ôi! Mời hay phước bắt trùng lai, thiết rõ, họa vô đơn chi.

MAI-LƯƠNG-NGOC (trợn mắt vô bàn khóc) NÓI: — Trời ôi là trời! cam giận phồn Lư-Kỷ, rất oán lủ Hoàng-Tung, thề chẳng đội trời chung, nguyên không quên cừu lớn, Cha ôi!

CA VĂN-THIÊN-TƯỜNG

Trời trời ôi! nở xui chi đau đờn thay,
Bông dàu tang thương, phong ba không ngờ
Cang vua dân quân gươm đao,
Số mạng vắn nào dè,
Hồn cha dàu có linh, xin chùng cho con.
Con dàu đội chung một trời,
Quyết giết lủ nịnh loài siểm chúa,
Mời thỏa lòng của con đó cha ôi!

MAI-PHU-NHON: Hôm nay, mất còn chia đôi.

Cao xanh ôi!
Đất bằng khiến xuôi sóng gió thỉnh linh.
Rẻ uyên túy,
Kẻ dạ-cảnh dương-dài,
Ôi ông ôi!
Tôi đà giảng cang lời lăm cang bày,
Tâm trung khẩn khẩn.
Đến nay vợ yếu con khờ.
Chẳng chỗ nương nhờ.
Ông hời là ông!

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG : Khá lấp thắm bi
Toan tính đường mà đi.

ĐỒ THÂN : Đợi lửa cháy lại năm mây
Ăn năng cũng chẳng xong chi,
Khá liệu bề lánh nguy bà cậu ôi !

MAI-PHU-NHƠN NÓI : — Này con, việc gấp rút, chớ nên tri
huỗn, đều hiểm nguy chẳng khá bần dùng, Con khá mau
đến xứ Nghi-Trung, trễ kịp lại thăm Hầu-tri-huyện. Con kể
lẽ nỗi nhà nguy biến, *thi ắt*, người xót thương nghĩa trước
châu toàn. Tam náo nường mà vụ sách đèn, tua an nhàn
đặng chờ thời vận.

MAI - LƯƠNG - NGỌC NÓI : — Mẹ ôi ! Minh lạ hoắc, lại
đương hồi lặn dận, *mẹ lại biểu đến nhà Hầu-Loan*, người
quen gì mà chứa kẻ lao đao. Con chưa rõ có nào, mẹ
khá bày nỗi ấy đó mẹ ?

MAI-PHU-NHƠN NÓI : — Con ôi ! con chưa hiểu rõ, mẹ
phải phân tường, xưa cùng nhau có định hôn nhơn, nay
biến sự há không bảo trợ sao con !

CA VĂN-THIÊN-TUỜNG (lớp nhì)

Này này con, khá ra đi, có lánh thân.
Đến nơi Nghi-Trung nường thân quan Hầu
Hai bên xưa định hôn nhơn,
Há vị nạn dời lòng,
Còn thân già dùng lo.
Đây đến Sơn-dông,
Nường nơi cậu con, đợi chờ.
Trẻ khá yểm lụy thăm chốn ấy,
Việc sách đèn cần chuyên đó con !

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Nghe phân mấy lời thêm đau
Huyền thân ôi !
Trẻ lòng nữ dâu đành rẽ mầu-từ,
Tử sinh cũng,
Quyết một với mẹ già.
Nơi Sơn-dông
Vầy đoàn mà đi, nguy hiểm dẫu nài.
Hôm mai cấp dưỡng

Mới yên dạ trẻ thảo thành,
Đâu nỗi bức tình,
Ai thể thần hôn đó mẹ ôi !

MAI-PHU-NHON : Trẻ chớ cãi đây.

Qua xứ người càng hay đó con.

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG : Cậu chớ cãi linh mầu-từ,
Nghĩ-Trung đến chốn náo nường
Đãi vận thời xuất thân đó cậu ôi !

MAI-PHU-NHON NÓI : — Này Hĩ-dồng, con đã có giữ lòng trung tín, *bởi vậy cho nên*, bà cũng không đem dạ phụ phản. Đến nay, ruỗi cho bà mang việc tai nạn, may có tớ giúp đều nguy biến. Bà xin con, theo cùng cậu lộ đồ cho tiện, vậy thì bà lòng dạ mới an, ở trong nhà cậu tớ đôi đàng, chớ ra ngoài ngõ, như anh em một bọc, đó con !

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG NÓI : — Thừa bà ! Phận làm tớ dâu nài nhọc sức, điệu thờ thầy há quảng lao công, quyết theo cậu rủi dung, nguyện xin bà bảo trọng.

CA VĂN-THIÊN-TƯỜNG (*lớp chót*)

Tôi xin, bà chớ, ưu phiền,
Tớ quyết ra đi theo phò con người.
Đến chốn Nghi-Trung, đâu nài gian nguy.
Đây chi phai tắc lòng.
Mấy lời đình ninh đó bà ôi !

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Thương huyên thân
Nay đành rẽ phân càng rất đau lòng
Cầu hiếu dễ
Ai thay quạt đắp lạnh nồng.
Công ba năm
Chín tháng biết bao, nhớ thêm đoạn trường
Trẻ chưa báo đáp.
Đến nay mặt bể chơn trời.
Hôm sớm chẳng người.
Lòng dạ nào yên đó mẹ ôi.

MAI-PHU-NHON : Trẻ chớ thở than,
Mẹ đã liệu toan.

ĐỒ-THÂN : Tứ phương giục bước phận anh hùng,
Nam nhi lo nổi kim cung,

Khá gấn lòng dừng than.

Đồng ngâm : (Từ đây kể ngược người xuôi
(Bao giờ tái ngộ tỏ lời hiệp hoan.

(Đồng vô.)

(Ba ông quan đi với 2 tên quân vào xét nhà)

MỘT QUAN NÓI : — Vưng Thừa-Tướng đối truyền mật
chỉ, (đến nhà Mai-Khôi) bắt tộc-gia đem nạp trào đình. Quân,
vây mắt khá lạnh, bốn phía giữ gìn, căng cho lệ hai bảy áp ví.

CA KIM-TIỀN HUẾ.

Hai bảy vào lục coi.

Bắt hết thấy con cái trong nhà,

Ham của lo, dứa nào dung tha, ắt là chết da.

HAI QUAN : Vô trong buồng, xem trong két,
Coi cho cùng, kéo nó trốn, núp lại hai bên.
Mắt nhìn phải lạnh.

HAI QUÂN CA : Hai tôi vô trong lục.

Coi cùng két hang, buồng the vắng tanh.

Vậy ba ông đến xét coi

Bộ ai thông, trốn hết đi.

Chúng tôi coi cùng két nội,

Nghĩ lại lạ thay, trốn đâu hết tội.

Người xét lợi.

(Ba ông quan nghe vừa rồi, đồng bước vô coi).

QUAN NHỨT NÓI. — Ủa lạ ! vừa mới đến chẳng ai hay
biết, (sao mà trốn hết rồi) chắt gần đây có kẻ lên thông,
Này quan huyện, bốn quan xin hỏi. Nếu người không
một cốt một đồng, sao nó trốn và con và mẹ hử ?

CA BÌNH-BÁN VẤN

Đến hôm nay ai lại có hay

Quả huyện đường đã vị nhà đây

Thăm dặn nhau kêu trốn đi đã rồi.

QUAN NHÌ : Ngài vào toan ra bộ tỉnh thôi.

Bốn quan nay về nguyên qui tàu

Bởi bởi ai cả nhà trốn đâu.

Hay tại ngài phân bày đục trong

Nó đi rồi nay nhà vắng không.

QUAN-HUYỆN : Ước lòng tôi dám dẫu mưu thâm,
Ngài rộng tha dung lễ một trăm
Tam lễ xin người rộng thứ tha
Thật tiêu chức vận thời xấu xa.

QUAN NHỰT : Nào chuộng nhiều bạc nhưng thương lòng
Xét lời ngay bốn-chức dung tình.

QUAN NHÌ ; Anh em mình lễ vật chi nhiều.
Vay mình toan trở lại đế-dô.

QUAN-HUYỆN : Đồng nguyện chúng ta đồng nguyện.
Kíp hồi trào tổ bày xong chuyện.
Rằng chẳng biết việc ấy ai thông
Trốn hết trốn chẳng có một người.

Hết thấy ca : Thôi chúng ta kíp mau lui lại.
Trở về đình bàn luận tấn kinh.

Hạ-màng

MÀNG THỨ NHÌ

BIỆN THANH TRƯỚC, QUÁN PHÂN VỚI KHÁCH,
NGỘ BIẾN QUYỀN, TỚ ĐÔI LÀM THẦY.

QUÁN NGẨM : (Vang danh khắp huyện Nghi-Trung,
(Tứ lâu có một A-Mùng bảnh hơn.

QUÁN NÓI : — Nơi Nghi-Trung lập quán, tôi vốn thiết
A-Mùng, giỏi nổi nghiệp tổ-lông, quen cận nghề quán xá. Quã
quán mỗ bảnh hơn thiên-hạ, thiết tiếng tôi nổi khắp huyện
trung, ai mà chẳng biết A-Mùng, ai lại không tưởng chú
quán. Quán tôi thật là đại nhứt danh, đại nhứt danh điểm
mà bị lỗ mới ước cho chớ, bán crê-di mấy tháng, đòi chẳng
đặng on-su, nghĩ nổi dóa xiết dù, giận hành hung lột nón.
Thiết nhiều cha rất bòn, nhắt mấy cậu mà ghê, mua muốn
mua, chẳng muốn bầy-dê, (payer) trả chờ trả, còn chờ đợt-
mía (dormir) nghề bán chịu lỗ đã hoãn vĩa, nghiệp bông-
bua (bon-pour) hại rất kinh hồn. Từ rày không dám ỷ mặt
khôn, sắp tới quyết toan làm đũa đại, cứ việc ít đi qui lại,
chất phần cháo mứt tiền trao. Nầy giờ nói chuyện tầm
phào, trưa trật không người lai vãng, ế quá!! như vậy

mà không tỏ-tĩa sao đặng, và nói và chắt lưỡi lắt đầu lia.
Đéo quã lơ lời chẳng quã, kệ cha dất ể không màng, có
thơ truyện sáng sảng, đọc bắt quàng giải muộn.

CA NGŨ-ĐIỀM

Chú Hàng vận bỉ lòn tròn,
Lão Nhơn-Kiệt tư bôn rỏ ràng.
Tề xưa Yển-Tử lưng bân,
Ruồi thua bạc cái lưng giải nhần.
Tống triều chú Khánh đà say,
Mất vân-tịch không bay bị đòn.
Hồ-ly nhựa tảo thành thang,
Khiến vua Trụ mê mang đêm ngày.
Nàng Kiều lậy ông Từ,
Thù mình được dĩa nư.
Bảo ông Địa ních xôi mạp ù,
Tề-Thánh mê nàng La-Sát.
Gò nó chẳng muốn lại gày,
Quen thói nhẩy bồ chụp tay.
Cướp cây quạt ba-tiên biến liền,
Trần-Đoàn đạo kinh thành.
Xem chàng Triệu quấy con,
Biết chơn-mạng vô tay khóc mù.
Tào-Tháo nhai gà không dức,
Hoàng-Thúc nước mắt tợ mưa.
Gia-Các giận chém Ngụy-Giêng,
Thế-Loan tạo bướm hoa bốn người.

(Mai-lương-Ngọc và Hĩ-Đồng bước ra)

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG NÓI: — Thưa cậu, đây đã tới quán,
mình cũng đói lòng, trước ghé lại xơi cơm, sau dặng toan
nghĩ bước, đó cậu.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI: — Thôi em mau vào trước, anh
sẽ theo sau, kêu hỏi quán xào, hay là tiệm ngũ, đó em !

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG: — Thẳng quán sao ngồi cú sụ, bộ khi
bán ể thăm sầu, đề hỏi trước sau, cho tường nhành ngọn.

CA BẮN TÀU

Ai kia mau tỏ ta tường,
Nơi đây buôn bán chi hay là.
Phòng lâu kia lại cho thuê,

Mà sao vắng tanh.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Chúng ta nay người đi xa xứ,
Đến đây dùng cơm cũng toan nghĩ chơn.

(A-Mùng nghe kêu đứng dậy ra ca liền)

Ai kêu ai hỏi đi gì,
Ta đây chủ quán tên A-Mùng
Chào người xa lại sang chơi,
Vào đây nghĩ chơn
Quán tôi đây phòng trên cho mướn,
Dưới đây bày trưng bán cơm bán canh.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI : — Này quán, người có đồ chi
kê thử, ta đương bụng đói muốn dùng.

A-MÙNG NÓI : — Thưa quan nhơn ! quán bán đủ vật
ngon, tiệm trữ nhiều món quý. Thưa quan nhơn.

CA KHỔNG-MINH TỌA LẦU

Quán của tôi đây, buôn bán bấy nay,
Chẳng phải như ai, khoe giỏi nói hay.
Rất mỹ miều đồ quý món ngon,
Nấu nướng, xào nấu cũng lành thay.
Thịt ướp, bát ngát, cá hấp ngon lành,
Vịt nấu phá lấu, tôm lớn kho tàu.
Đầu heo hầm mực rệu càng ngon,
Dò heo tiềm đậu phộng hành tây,
Còn như rượu có Mai-quế-lộ,
Quý khách dầu cần dụng vật chi
Tôi quyết sẵn lòng,
Thiệt khắp phương chẳng kể bì tôi.

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG : Vậy dọn ra cơm thịt cho ngon,
Ta cùng cậu dùng sở lên phòng.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Mướn nghĩ chơn đặt mai dung ruồi
Khá đem chai rượu cho ngon.

A-MÙNG : Này xin quan khách ngồi chờ,
Đợi tôi vào sắp để người ăn.

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG : Khá kiếp vô dọn lại cho mau,

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Bối lòng đói vì bị dậm xa.

A-MÙNG : Nguyên vô, nguyên vô, sắp ra.

(Quán vô sắp đồ ăn ra cho 2 người ngồi ăn, còn quán thì đi dọn dẹp lảng xảng).

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI : — Quán ! (Quán dạ.)

Người vốn ở Nghi-Trung huyện, *chắt*, người từng biết Hầu-đại-nhơn, chẳng rõ người tinh tánh như thường, hay là dạ lòng khác thể đó quán ?

A-MỪNG NÓI. — Thưa quan khách, chẳng hay cùng quan huyện có quen hay lạ, muốn vào nha-môn mà kiện hay thăm, xin cho quán hăng tâm, rồi dặng tôi thuật chuyện.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI : — Này quán, ta chẳng trạng đơn thưa kiện, *mà*, ta cũng không cật ruột thích thân, vì nguồn mộ tiếng tâm, nên muốn tường nhanh ngọn đó.

A-MỪNG NÓI: --- Thưa quan khách, *quang* khách nói là người quen lớn, thì quán toan tỏ nỗi đục trong, bằng quan khách rằng thiệt kẻ bà con, thì quán đâu dám bày đều cội rễ. Quan khách ôi ! nếu có tiền thì vô dễ, bằng chẳng lẽ thì đứng ngoài, nhắc tới luồn ai hoai, nhớ thôi càng thêm giận. Quan khách ôi ! lẽ đâu quan khách không nhớ câu :

*Bần cư náo thị vô nhơn vấn,
Phủ tại lâm sơn hữu khách tầm.*

Nói cao xa, chi bằng nói gần, tỏ đông dần dần qua tỏ thật. Quan huyện là người thất đức, Hầu-gia thiệt kẻ bất nhơn, dưng vào đó thì tốt hơn, hãy nghe đây thì khỏi nhục. Thưa quan khách :

CA TÂY-THI

Hầu gia, ham vàng bạc thay,
Như ai vô dưng lẽ vật.
Quan huyện hơn hở không nệ kẻ lạ quen,
Bằng chẳng dẫu cho cốt nhục ra chi.

MAI-LƯƠNG-NGỌC: Nghe người phân luồn những nghi ngờ.

Dầu cao sang ai quên cốt nhục,
Quán người tỏ hết trước sau.

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG: Có lẽ dầu lúc sang giàu,
Thịt xương mà đánh đoạn phui pha.

A-MỪNG : Nào nói sai ngoa, nguyên khi xưa

Có anh trai kia xưng cháu ruột,
Muôn dặm, quan sang điều nhờ người trao
thiếp.

Thăm viếng thúc-phụ, vốn thiết Hầu-loan.
Ngồi hoài trước cửa luôn ngóng tin.
Chợt thấy người ra, phân nghe thêm buồn,
Rằng ngài tuyệt khách.
Nói thật chẳng bà con nào.
Người đó chờ nghe tức giận ra đi.

MAI-LƯƠNG-NGỌC: Nghe phân qua nghĩ lạ thay là
Hoặc người kia đối xứng cốt nhục,
Nên Hầu-gia, từ chẳng tiếp người,

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG: Cậu chớ nghi ngại, sang quý khinh bần.
Thiết thường khi, lời nợ nên ghi.

A-MỪNG: Tôi khuyên ngài mưa đến chi,
Người dạ tham tiền, bỏ giàu khinh khó,
Dầu đến thêm nhục, lại chẳng ít chi,
Lòng Hầu-gia là thiết rất quý ma.

NÓI: — Thưa quan khách, việc quan huyện quán đã
phân cặng, mặc ý người, lòng tình lẽ nào; để tôi lại đằng
sau, nấu thêm ra ít món. (Quán nói rồi, Mai-lương-Ngọc
gặt đầu, quán bước vô.)

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG: — Thưa cậu, thẳng quán đã tỏ bày
nhành ngọn, lòng cậu toan suy nghĩ thế nào, chớ tỏ đã
nghiệm trước xét sau, quã lòng thế lạnh nồng hăng có.
Muốn cho tường tỏ, thì phải đổi thay, tỏ đổi làm thầy,
thầy thay làm tỏ. Tỏ vào trước tỏ bày tự sự, người nếu
thương bảo bọc chở che, thì tỏ sẽ tỏ thiết cho người nghe,
đặng cậu vào trong ra mắt.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI: — Em ôi! Hầu-loan dầu làm
ngặt, ngu-huynh cũng cam đành, thà là để anh quyền sinh,
nào nỡ cho em thế từ đó em!

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG NÓI: — Thưa cậu! nếu cậu thác còn
ai kể tự, còn tỏ lia lại dặng rõ danh, thật tỏ đã quyết tình
khuyên cậu đừng ngại dạ!

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI: — Em ôi! thật là cực chẳng đã

cho nên biển phải quyền, em ôi! lòng anh thật chẳng yên,
mà dạ em đã tự quyết. Em ôi!

CA VỌNG-CỔ HOÀI-LANG

Lòng này càng tha thiết.
Cảm cảnh em rất thâm tình,
Đành cam đổi thân thay hình.
Không lo chi mình,
Anh há đi vui lòng,
Em đành quên sanh,

VUÔNG-HỈ-ĐỒNG : Người đừng lo chi tờ
Thân tờ đã bạc bẽo mồ côi,
Nay thác đi bao nài,
Người miêng người sang, quý, tồn sinh.
Kìa ông đã ruồi vong thân rồi,
Nhờ duy có một người,
Người dầu chẳng may
Ai thế người nối hậu nhà Mai.
Vi tử hiếu trung không toàn.
Đi nở liêu minh sao cậu ôi!

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Lòng bạn đáng khen trung thành,
Dạ trung thành chịu thác vì anh,
Rất nặng dăm đầu vong nghì,
Anh quyết lòng chạp ghi đó em.

NÓI; --- Em ôi! vì đầu khiến dở dang thế ấy, mới xuôi
nên thay đổi đường này, nghĩ đời con như đứt ruột đây,
tưởng đến nỗi thêm sầu phận đó. Trời ôi! Sự mất còn
chưa rõ, đều lành dữ chẳng tường, lúc ra đi thì thầy tờ
một đường, nay đến chốn lại anh em hai ngã. *Thiệt là lòng
anh chẳng nở đó em.*

VUÔNG-HỈ-ĐỒNG NÓI; --- Khuyên-cậu khá khuấy lòng
buồn bã, để tờ toan liêu mạng bước vào, *nói thì nói vậy
chớ, số mạng ở thiên tạo, tử sinh đã hữu định.* Thừa cậu!

CA HÀNH-VÂN

Mạng nơi trời,
Mạng nơi trời,
Hóa tại Hầu-Loan,

Xin người yên tri
Đề tờ trước võ
Xem coi tình quan huyện,
Dầu sinh tử,
Tử cùng sinh lẽ thường xưa nay ;
Điều trung thành đành cam thân này,

MAI-LUONG-NGOC : Lòng anh ngại
Hầu huyện quan,
Có dạ bạo tâng
Toan đều hại bậu,
Thà giết anh mát thân.

VUONG-HỈ-ĐỒNG : Người đừng than thở,
Tờ đã quyết liều,
Sấm sét búa riều
Nào sồn gan thành trung.

ĐỒNG CA : Mai sáng này sẽ đến Hầu-loan.
Đôi thay tờ chữ,
Kiến cơ, nhi tác mới hay.

Hạ màn.

MÀNG THỨ BA

HẦU-TRI-HUYỆN, BẠC TÌNH HẠI RẼ,
VUONG-HỈ-ĐỒNG, VỊ NGHĨA VONG THÂN.

(Nhà Hầu-tri-huyện)

HẦU-LOAN NGÂM :

Huyện đường, mừng đặng rảnh rang,
Sớm khuya tiếng hạc tiếng đàn tiêu diêu.

NÓI. --- Chốn Nghi-Trung trấn nhậm, tôi Tri-huyện Hầu-Loan, phước nhà may đặng làm quan, đức bạc ruồi chưa lên chức ; nhưng mà : Nghĩ cũng không phải ức, xét lại chẳng khá phiền, vì là : văn-chương mình học nhấp nhem, (và lại) tài bộ mình chưa dùng giỏi. Đặng chức ấy cũng nhờ lo hối, ở ty này nghĩ đã cao sang. Trong thì nhờ Lư-thừa-tướng bảo toàn, ngoài lại cậy Hoàng-dại-phu che chở ; đó chẳng phải là lời bợ đỡ, ấy cũng như mua dạ cao quan,

bởi vậy cho nên ; oai quyền ta chúng thấy kinh gan, tâm
tiếng mỡ người nghe hoãn vĩa.

CA LƯU-THỦY-ĐOÃN

Quyền oai quyền là quyền rộng thính
Danh tiếng càng vang lừng huyện dinh
Nội Nghi-Trung ai cũng ghê kinh
Ai tranh tụng không đòi nạp hối
Mà có đem lại cũng thâu,
Tại thương cho dám dẫu ngại từ.
Kẻ nào mong đến huyện môn
Môn quan xem lễ cho vô,
Nếu không bạc chớ trông được vào.
Đường cấm đường thẳng ngày thung dung,
Tiêu diêu toại, tiêu diên toại tình
Nào ai dám đương địch cùng
Phỉ tước lộc, phú quý vinh huê
Nam tử rõ chí tu mi
Phước hậu truyền sanh đẳng nữ nhi
Cùng họ Mai đình hôn loan hoàng.

NÓI. — Sanh một gái cung đường ngà ngọc, đính trăm
năm toại bấy loan hoàng. Con Mai-Khôi là rể đông-sàng,
trẻ Hầu-thị ấy dẫu Nam-giang. Như Mai-Khôi là : xưa
ngan bực, cũng làm huyện doãn, nay dặng phần thăng tới
Đại-Phu. Vậy thì : càng thường con ắt đẹp chữ hảo cừ,
quyền tước ấy trẻ cũng bén mùi chung đỉnh ; cuộc hôn
nhơn ngày xưa đã đính, lời kim thạch nay lại há quên,
nghĩ lại mừng Mai-thị cao vinh, xét rất khoái Hầu-gia
phước đức, *Hèn chi người ta nói chẳng sai* : Hễ có xạ thi
mùi càng nức, khác nào gắm thêm hoa rất tươi, chầy kịp
gì, Mai-thị cũng đến trao lời, nay mai ắt Hầu-gia lo toan
đưa gái.

(Hầu-Loan nói dứt thì rót nước uống rồi xem công-văn)

MAI-LƯƠNG-NGỌC (giả) NÓI: --- Xem dinh quan đã tới,
kêu kẻ gát tổ bày, (kêu) Ở trong đó có ai, xin ra đây rước
mở.

CA XUÂN-PHONG

Người nào trong
Xin giùm ra đây

Có khách sang
QUÂN (*ra liền ca*) Người đến đó
Có chuyện chi chi
Tánh danh phải tỏ
Xứ sở cũng phân.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Lấy thiệp này đưa
Đến trưởng quan
Nói Lương-Ngọc này
Ngàn dặm sang tỏ phân chuyện nhà

QUÂN :
Hãy chờ tôi bước vô trao lời
Rồi ra đây cho người rõ hay
Đừng chơi chỗ này.

(*Bước vô trước mặt Hầu-Loan cầm thiệp đưa*)

CA LONG-HỒ-HỘI

Trình thiệp này
Xin người xem
Quan khách kia
Đến đã đứng
Ngoài quan môn.

HẦU-LOAN : Này Mai-thị đến thiệt mừng thay
(*Coi thiệp và ca*) Chắt người phân việc cầu hôn.

(*Quân dạ và day ra ca liền*) : Này Qua nhơn
Xin vào với tôi
Ông tôi biểu mời.

QUÂN NÓI : --- Thừa quan khách, quan khách thật có
phước, ông tôi mới vui lòng, chờ mỗi khi ai muốn đến
thăm, phải nạp lễ mới vô cửa được. Vậy xin ngài dõng bước,
sẵn có tôi dẫn đường, ngài khá vô bưng, ông tôi ngồi
đợi, (*Mai-lương-Ngọc giả gặt dầu và đi theo tên quân vô
trước mặt Hầu-Loan, Lương-Ngọc giả liền quì lạy; Hầu-Loan
đỡ dậy.*)

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI : --- Thừa nhạc-gia !

CA NGŨ-ĐIÊM

Kinh mừng chúc chữ bình yên
Cửu như tặng miêng miêng thọ trường
Đường xa chẳng đến thường thăm
Trẻ cam tội, nhạc-gia rộng tình.

BÀI-TA

HẦU-LOAN : Lòng càng toại thay là
Thương tình lại viếng ta
Bấy lâu thiệt cách xa biển trời.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Vì bởi con còn thơ ấu
Và cũng mắc lắm việc quan
Cha trẻ chẳng thể dạy sang
Mới sanh chuyện dở dang bấy chầy.

MAI-LƯƠNG-NGỌC (giả) NÓI : -- Thưa nhạc-gia, xin
mời nhạc-mẫu đến ngồi đây, đừng bán tử lạy ra mắt.

HẦU-LOAN NÓI : -- Cha miêng lẽ trẻ đừng làm nhọc,
người trong nhà con chớ khá lo, trẻ khá ngồi cha sẽ hỏi
căng do, giả chưa rõ con hãy phân duyên cớ. Vì lâu nay
cách trở, nên khôn thấu âm hao, từ anh thắng chức hồi
trào, còn chi ở đâu chẳng rõ ?

MAI-LƯƠNG-NGỌC GIẢ : -- Thưa nhạc-gia.

CA TỬ-ĐẠI

Khi từ khi cha trẻ hồi trào
Mẹ con tôi trở lại quê nhà
Mấy tháng trường không tường âm hao,

Thưa nhạc-gia : Bởi đâu đất nổi ba đào

Nhắc thêm càng như xào ruột gan
Đau lòng thương tang

Nbớ đến cha... đoạn trường; đó nhạc-gia ôi !

HẦU-LOAN NÓI : -- Nồng nổi gì mà đoạn trường a con?

MAI-LƯƠNG-NGỌC (giả) NÓI : -- Thưa nhạc-gia !

CA TIẾP :

Vì ai xuôi,
Nhạc-gia ôi nhắc thôi dứt ruột
Trẻ chẳng dám bày,
E gia-nhạc !... không vui
Lốn ngại ngần chẳng dám hở môi đo.

Nhạc-gia !

HẦU-LOAN NÓI : -- Uả chuyện gì thì con bày nói đi,
đừng có ngại.

MAI-LƯƠNG-NGỌC (giả) NÓI : -- Thưa nhạc-gia.

NGÂM : Vì dẫu nên cuộc tang thương,
Vì ai trẻ phải băng đường đến đây.

NÓI : --- Thừa nhạc-gia ! Tình cảnh trẻ nghĩ càng chua
xót, nông nổi nhà nhắc lại bồi hồi (khóc).

HẦU-LOAN NÓI : --- Duyên cớ sao, trẻ lại sụt sùi, nông
nổi ấy già chưa tường tất, khá tỏ bày hắc bạch, cho rõ
thấu trước thanh, phải nói cho rành, chớ đừng giấu giếm.

MAI-LƯƠNG-NGỌC (giả) khóc) NÓI : --- Nhạc-gia ôi !

CA TIẾP

Cha con rày đã vong thân. . .
Bởi một lòng. . . quyết toan giáng chúa.
Linh thánh-hoàng. . . giận bèn dạy giết
Lại chỉ troàn-bắt con tru diệt

Thừa nhạc-gia. Con hay lén trốn
Đến nhạc gia nương nhờ !

HẦU-LOAN NÓI : --- Này Lương-Ngọc,

CA TIẾP

Cha mi thật rất khờ
Làm khôn nên mới xong đời
Trung đó là trung phải làm ma
Sao không dòm người ta
Muốn vinh vang phải tùy thế cuộc
Trong kết phe đoàn,
Ngoài phải có kiến vi,
Trung nang tồn trung có ích chi.

NÓI : — Này Mai-lương-Ngọc, cha mi thiệt không tường
thời vụ, thân người nay mới chịu gian truân. Ý hơi trung
không kể đến thượng quan, làm mặt giỏi mới khinh khi
hoàng-đế. Thác thế ấy đừng than số hệ, chết như vậy chớ
nói trời xuôi, mi đừng có nhiều lời, ta đã tường mọi lẽ.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI : — Nhạc-gia ôi ! xin nhạc-gia
rộng lòng thương trẻ, cho bán-tử lánh nạn nương thân,
rồi ngày sau kết nghĩa Chân - Trần, vì buổi trước có lời
vàng đá, đó nhạc-gia.

HẦU-LOAN NÓI : — Này Mai-lương-Ngọc, mi nói sao quá

lạ, ta đâu có thể dung, người tội trọng của trào đình, ta
chở che sao dặng.

CA TIẾP

Ta đâu dám lên tha người,
Nếu thánh-hoàng... hay đâu khởi tội,
Nói ta đồng... âm mưu tư vị,
Nên mới là cho người đào tỵ,
Thà cam phụ rẫy, quyết bắt người giam cầm.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Trên đầu chẳng đoái tình,

Dưới cam chịu thiệt phận mình,
Bạc mạng này, đâu dám kêu ca,
Mặc dầu người giết tha,
Trẻ tử như cây trôi lìa cội,
Sống thác đâu nài,
Thân còn mất kẻ chi,
Ấy lẽ thường... sinh ký tử qui... đó nhạc-gia.

HẦU-LOAN NÓI: — Mi đừng than uổng tiếng, ta quyết
chẳng dung tình, bắt mi đặng nạp cho triều - đình, kéo
chúng ngờ ta tư vị.

CA TIẾP

Khuyên mi chớ khá thở than,
Đến đời này ăn-năng cũng muộn,
Ấu đành, xong đời
Ấy cũng tại cha người,
Khoe giỏi khoe hay,
Nên mới ra cơ này,
Thân người như vậy.

MAI-LƯƠNG-NGỌC GIÃ : Đó chẳng mở lưới Thang,

Đây cam thác đã an,
Số mạng này cao xanh đã định,
Chi phần, duyên phần,
Sống chịu đực thà thác trong,
Dạ dài lĩnh thân,
Còn mất đây há cần.....
Tử sinh có phần.

HẦU-LOAN : Quân, người mau trời kẻ tội này.
Đề lao giam đở ít ngày,

Chỗn để-đò, sể toan giải nạp,
Cho Triều-dinh định phân,

(*day lại chỉ Mai-lương-Ngọc*) Mi biết ta vốn không tư vị,
Đâu khùng dung tình,
Mi trách móc cũng cam,
Quyết trao dôi một tấm trung cang.

QUÂN NÓI : — Lúc đầu coi bảnh-lãnh, bây giờ thấy củ
xi, trước chung công-tử, công-ti, bây giờ tới khám to, khám
lớn. (*Móc còng ra*) Thiết đại quan ngài cung ớn, thưởng
cho mi một chiếc vòng, thôi đưa tay cho ta trông, đặng rồi
đi dạo khám.

(*Hầu-Loan ngồi viết sớ, còn tên quân thì đứng một bên
Mai-lương-Ngọc giả*).

MAI-LƯƠNG-NGỌC Mất còn chi sá thân hèn,

NGÂM : Đời người phú thể bóng đèn gió xao.

NÓI : — Trời ôi ! Thật sách nói không lầm : lâm-trung,
mộc hữu thiên niên thọ, thể - thượng, nhưn vô bách tuế
toàn ; người đời như cửa sổ ngựa xoang, thoát còn đó,
thoạt liền mất đó, sự thể tợ chiêm bao bướm nọ, vừa thấy
đây, vừa lại vắng đây. Nhục vinh bần phú tợ vắng mây,
tiêu trưởng doanh hư đường khóm tuyết.

CA VONG-CỔ HOÀI-LANG

Đời người đành cam ngắn,
Vấn vỏi cái bước Nhan-Hồi,
Đèn loan gió kia xao rồi.
Khôn phương kêu trời,
Kêu dẫu kêu muôn lời.
Nhưng trời đâu hay cho người hôm nay,
Buồn đời hay lạnh ấm.
Đi nỏ nào phụ rẫy niềm xưa,
Toan bắt ta đem nạp
Trời hỏi trời ông xét giùm tôi,
Trần-Châu nguyên trách ai quên lời.
Lòng đây lốn ngậm ngùi

HẦU-LOAN : Đứng dừng thở than
Tại số mấy khiến biệt trần-gian,

Quân hãy dẫn đi giam liền.
Cho nó ngồi dề-lao mới kiên,
QUÂN: Mây mưa thở than chi mảy,
Hãy tạm vào ngục thất chơi cho vui,
MAI-LƯƠNG-NGỌC GIẢ: Số mạng từ sinh dẫu nài.
Nhưng trách trời bất minh, chẳng thương tôi.
NGÂM: Đã đành nát đá tang vàng,
Biết dẫu mà gởi cang tràng vào dẫu.

HẦU-LOAN NÓI: — Quân, chớ để thở than nhiều tiếng,
dừng cho khóc kể rùm tai, dẫn hẳn vào giam tạm ít ngày,
đợi ta liệu sắp bày đôi bữa. *(Quân dạ và dẫn vô, còn một
minh Hầu-Loan ngồi viết trên bàn, một lát quân chạy ra
bẩm.)*

QUÂN NÓI: — Bẩm Đại-nhơn, thẳng tù phạm mới vào
trong khám, nước cái chi trộn trắng thác rồi, xin ngài tha
thứ chúng tôi, bởi vô ý để cho hẳn chết.

(Hầu-Loan buồn viết, nổi giận vô án lên.)

NÓI: — Bầy là quân chó chết, ta đã dẫn nhiều lần, biểu
phải coi chừng, sao bầy vô ý?

CA BÌNH-BÁN VẤN

Đã đôi phen, cần dặn phải coi,
Những tội tù án nặng liễu thân.
Mà bọn bầy vô ý không ngó chừng,
Thẳng từ ni sao lại chết đi.

QUÂN CA: Bẩm gia gia, thẳng tội nầy đây,
Nó dẫu lưng cái gì chẳng hay.
Vô ngục đường, quăng vào miệng nhai,
Bởi không phòng xin ngài thứ tha.

HẦU-LOAN: Lỗi nầy đây chém bầy chưa vừa,
Lòng rộng thương tha giết bọn bầy.
Phạt mỗi tên mười trượng mới tha,
Lại cấm nói phạm tù quốc-gia.
Rằng tội trong ngục đau lâu ngày,
Thác mà thôi chớ nói đi gì.
Mau chôn thẳng chết nọ cho rồi,
Vay từ đây bầy mưa lẳng lơ.

QUÂN: Từ thiện cảm ông từ thiện,

Kể từ này quyết lòng vưng nguyện.
Đồng xét kỹ chẳng dám lời-thôi,
Kẻ dễ như đưa ấy mạng liều.

HẦU-LOAN: Tao cấm bây nói Mai-lương-Ngọc,
Nếu còn nghe đồ lại chẳng dung,
Nhớ hay không ?

Hạ màn

MÀNG THỨ TƯ

MAI-LƯƠNG-NGỌC VẬN CÙN THẮC CỎ
TRẦN-NHỰT-THĂNG AM TỰ VIẾNG ANH

(Ở ngoài chùa)

MAI-LƯƠNG-NGỌC Thân sao lắm nỗi long đong.

NGÂM: Đau lòng khi ở vỡ lòng khi đi.

NÓI: — Trách nhạc-phụ đem lòng phụ bạc, thương Hĩ-đồng vị nghĩa thác oan, Trời ôi ! ngày hôm qua đã thấy rõ ràng, bọn quân ấy khiến chôn bẽ huội ; nghĩ càng thêm tức tối, xét chẳng hiểu phân minh, tại Hĩ - đồng vị nghĩa liều mình, hay ngục-tử oan người hại mạng.

Ôi ! nhắc đến càng thêm ngao ngán, nhớ thôi luồn những ưu sầu. Lúc ra đi thì thấy tó có nhau, khi đến chốn lại âm dương cách biệt. Mẹ ôi ! chốn Sơn-đông mẹ có biết, nơi Nghi-Trung trẻ chịu sầu, nay chạy trốn đã tới chùa, khôn biết làm sao yên phận, Thân hỏi thân thân sao lặn dạn, phận ôi phận phận lắm lao đao. Trời ôi ! mẹ tưởng đã vịnh chữ phụng mao, hay đâu, trẻ chẳng được ngậm câu cừ hảo.

CA TRƯỜNG-TƯƠNG-TU

Thương thay mẫu-tử phân lìa,
Đành, đành, đành phận.
Nòng nôi này đây, chẳng kẻ thấu hay.
Đường đời càng gay,
Huyền-thân ôi ! có hay chẳng là.
Đường gần, đường xa,
Thương tó chịu liều thân.....

Thân thân liễu, thế tử giùm ta.
Nay bơ vơ như nhận hồng sa,
Âu âu đành, âu đành giỗi bước qua
Huỳnh tuyến tầm cha.
Đứng cửa mầu-từ chờ,
Con thơ thắm khổ chẳng ngờ.
Nào ngờ ngờ ngờ vậy,
Con phải trần-ai, đất khách luồn bơ vơ
Lòng dường vò tơ
Duyên phần còn gì mà mơ, hờn bà tơ
Nở đành đen bạc dạ Hầu-Loan
Nở vong ước xưa đá vàng.

Thấy nguy nan, nên phụ thường cang,
Nghĩ thân vinh nhục, vinh nhục bầm gan.
Luồn thở than, biết chẳng cha suốt vàng,
Dòng sầu càng chang
Nhớ đến luồn bồi hồi
Trời xanh ôi bao nỗi hại tôi,

Nơi âm cung, yên phận thì thôi.
Sống chi vậy, thêm nhục sống chi ôi !

NGÂM : Âu đành một thác cho rồi,
Sống làm chi để thiệt thòi cái thân.

NÓI: --- Mẹ ôi ! Sầu này mẹ há biết, trời hỏi trời, thăm
ấy trời có hay. Vì ai xuôi, trẻ chịu đường này, bởi ai khiến,
con nên thế ấy, rông cang nước khôn phương vùng vậy,
ngựa cùn đang chẳng thể sai đua. Đành lỗi nghĩ nước bát,
hương vừa, cam thất hiếu mền đông quạt hạ, (khóc)
nguyên tự vận tâm nơi dài dạ, quyết theo cha nổi bước
suối huỳnh, cho vừa ý cao xanh, để bực lòng thơ ấu !

Mai-lương-Ngọc vừa treo cổ, thì Hương-trì Hòa-thượng
ra liền),

HƯƠNG-TRÌ-HÒA-THƯỢNG NÓI: — Mô Phật, thừa cơn
nực, bước ra ngoài dạo, ủa ai mà treo cổ tòn ten, mau
mau đến cứu làm nhơn, (chạy lại mở xuống liền) mô-phật,
hơi hơi hóp coi chưa thiệt thác. Tội nghiệp ! bộ vận thời

bất đạt, cho nên tự tử như vậy, con nhà ai mà tươi tốt mặt mày, thôi để tỉnh hỏi coi mới rõ. *Mai-lương-Ngọc* mở mắt ra ngó *Hương-trì-hòa-thượng* một cách rất chăm chỉ.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI.--- Rõ ràng mắt ngó, nào phải chiêm bao, ông này là ông nào, ở đây là ở đâu đó. Nhớ mình đã liều mạng nọ, thì hồn cũng lìa trần rồi, sao lại có ai ngồi, ăn mặc giống như hòa-thượng, hay hồn đã nương mây muôn trượng, đến Tây-Phương nên thấy Như-Lai, và nói và lồm cồm ngồi dậy chấp tay qui lạy. Bạch quả Phật, kể đệ tử đến ra mắt ngài, chưa thảo lễ, xin ngài thứ tội.

HƯƠNG-TRÌ-HÒA-THƯỢNG NÓI.--- Này hiền-sĩ, chàng đừng mê muội, khá định trí tỉnh lần, ở đây chẳng phải chốn Tây-Phương, bản-đạo vốn là thầy tu ở thế tục. Thấy hiền-sĩ treo dây liều mạng mực, bản-đạo mau mở xuống cứu liền, chỗ này kêu Thọ-am tư-thuyền, chớ chẳng phải Lôi-âm phạt tự đâu.

(*Mai-lương-Ngọc* nghe nói thì ra bỏ dường như lạ lùng, ngó qua ngó lại một hồi.)

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI.--- Tưởng mình đã thác thật, hay đâu lại sống thừa, (dạy lại lạy *Huê-thượng* một lần nữa.) Bạch-huê-thượng, biết chi đến ơn cứu tử cho vừa, lạy xin đáp đức tái-sinh ghi tạc. Bởi bức rức chịu nhiều nỗi bạc, nên đã đành mượn một dây oan, may nhờ ngài cứu lại dương-gian, chớ nên trễ mới còn mạng sống.

NGÂM; Tái-sinh nhờ đức từ-bi,

Ngàn năm ghi tạc kém gì nhị-thiên.

NÓI; --- Bạch-huê-thượng. Kể tiểu-sinh nhĩ-nhục, chưa nghe đăng qui danh, xin phân đăng chớ dịp đền ơn, nghe cho nhớ, nguyện đợi ngày đáp nghĩa.

HƯƠNG-TRÌ-HÒA-THƯỢNG NÓI.--- Mô Phật, đây làm ơn há đi kể, đó nhờ nghĩa phải thì thôi. Hiệu *Hương-trì huê-thượng* là tôi, tên *Trần-thị-nhứt-Cao* vốn mỗ; xưa ở trào làm thượng-thor lễ-bộ, thấy vua dùng phồn sủng nịnh lộng quyền, từ *Đĩnh-chung* quyết dựa cửa thuyền, ngăm bác-nhả toan say mùi đạo; nhơn lúc nực, bước ra ngoài đạo, gặp dây treo, mới cứu sống đây. Vậy thì? Tên họ chi, hiền-sĩ khá tỏ bày, duyên cớ bởi sao mà phải vậy?

MAI - LƯƠNG - NGỌC NÓI : --- Bạch Huệ-thượng, tôi là người di thương-mãi, tên thiệt Vương - hỉ - Đồng, chủ tôi sai đến huyện Nghi - trung, bị ăn cướp giữa đường giặc bạc, muốn trở lại, e chủ-gia giết thác, nên thả là liều tự-tử cho rồi. Thiệt thời vận quá xuôi, nghĩ duyên phần thêm thắm.

CA VỌNG-CỒ HOÀI-LANG

Phần gì phần xuôi quá,
Nhắc đến như sả cang trắng,
Hồn quân cướp kia ngan tàng,
Nghi-trung ngăn dằng,
Tôi của tôi trăm đồng.
Nó bèn cướp ngan.
Về thì e khôn sống,
Nơi nửa đường sạch bách còn chi.
Ai chẳng ai tư trợ,
Đánh đã đánh cam thác thi xong,
Trần gian này tưởng đâu nang tồn,
Nhờ ông cứu tặc lòng.

HƯƠNG-TRÌ HÒA-THƯỢNG : Lòng càng xót thay,

Thương sĩ-hiền, lốn chịu thời quai,
Khuyên khá đảo lại quê nhà,
Cho chủ mà tường tri nỗi ni.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Lòng dạ chủ tôi phi thương,
Việc như vậy, thiệt chẳng hề dung.

HƯƠNG-TRÌ HÒA-THƯỢNG : Nếu sợ dễ ta theo cùng,
Phân tử giùm ngại chỉ chờ nghi.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI:--- Bạch hòa-thượng, ngài thương nên nói vậy, tôi nghĩ đã cùn rồi, dầu nói gì chủ cũng giết thôi, xin người rộng cho tôi nương ngụ, miếng là dặng sống thừa cũng đủ, dầu nài thân trâu ngựa khiến sai; dặng một ngày mừng quá một ngày, sống một buổi an qua một buổi.

HƯƠNG-TRÌ HÒA-THƯỢNG.--- Mô Phật.

NGÂM : Đó dầu dốc nguyện một lòng,

Ở đây cửa phật cũng không hẹp gì.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NGÂM : Xin ngài mở lượng từ-bi.

Ơn này đức ấy kém gì trời cao.

NÓI:--- Bạch Hòa-thượng, nếu ngài dành hẹp lượng, thì tôi quyết liều thân, trước sau cũng thác một lần, may rủi khó qua trăm tuổi.

HƯƠNG-TRÌ-HÒA-THƯỢNG NÓI:-- Đó đừng than phận ruồi, đây đã toại duyên may, ta ở trong chùa cũng có thiếu tay viết sớ chép-kinh, sửa kiển; nầy hiền-sĩ! Chắt hiền-sĩ văn-chương danh tiếng, thôi vào trong viết thư ta coi.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI. — Bạch - Huệ - thượng, văn chương tôi học hẹp hòi, sông biển lượng nhờ chiếu cố! *(Hai người bước vô-chùa, Hương-trì-hòa-thượng lấy bút giấy đưa cho Mai-lương-Ngọc)*

HƯƠNG-TRÌ-HÒA-THƯỢNG NÓI: — Nầy hiền-sĩ: hãy viết bốn chữ; Thọ-Am, thuyền-lự, cho ta xem coi thử dở hay, bút nghiên mau khá ra tay, lòng dạ khuyên đừng ngần ngại. *(Mai-lương-Ngọc dạ và cất bút).*

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI: — Bạch Huệ-thượng. Trên ngài đã thương dạy, dưới tôi há chẳng vâng, dầu không hay xin ngài rộng dung, chớ thiệt hăng là tôi chưa giỏi.

CA HÀNH-VÂN

Nguyện vâng lời,

Ngọc cất bút đề.

Thuyền-lự Thọ-Am,

Dầu hay giỏi. *(và ca và đưa cho Hương-trì-hòa-thượng xem)*

Đây chẳng dám khoe,

Xin ngài xem lại.

HƯƠNG-TRÌ-HÒA-THƯỢNG: Vừa trông thấy.

Thật là hay khen xảo thủ thay,

Bốn chữ nầy ít ai dám tày.

MAI-LƯƠNG-NGỌC: Người thương tặng,

Tôi học thô sơ.

Sông biển lượng nhờ,

Cho vào nương dựa.

Tạc ngàn năm đức-ân há vóng.

HƯƠNG-TRÌ-HÒA-THƯỢNG: Đánh dây cho đó,

Sửa kiển ngoài vườn.

Chép sớ trong chùa,
Mưa đừng sai, đừng sai.
Khá trao dồi lòng dạ lạnh ngay,
Hãy ra sữa kiền,
Để ta trong viện xem kinh.

(Mai-lương-Ngọc dạ và ra sữa kiền v.v. Trần-nhật-Thắng bước vô)

TRẦN-NHẬT-THẮNG Hồi hưu mừng dặng rãnh rang,

NGÂM : Cầm tình cốt nhục tự thoàn viếng anh.

NÓI : — Cựu Thượng-thơ Lại-bộ, đại-học-sĩ Hàng-lâm, tôi là Trần-nhật-Thắng, Đông-Sơ là chủ đặt, vì triều nội dùng nhiều gian lận, nên tôi từ - chức hồi hưu. Biết bao giờ trả dặng thâm cừu, giết nịnh tặc Hoàng-Trung-Kỷ. Bởi lúc trước giặc Thát - đoan khởi ngụy, loài nịnh thần mong hại tôi hiền, nó tâu xin cho tôi với Phùng-lạc-Thiên, làm Tham-toán với Tổng-binh đi giúp giặc. Nó quyết tâu làm ngặt, ai dời quan văn mà đi giúp giặc cái gì, Mai-niên-huynh ra giảng lễ ngay. Đường-hoàng-để giận truyền hạ sát. Bọn Lư Hoàng rất át, phồn sàm nịnh quá hung, nhắc tôi càng oán hận vô cùng, nghĩ cảm bấy Mai-huynh bạc phận. Nay hồi hưu rang rãnh, làm huynh trưởng viếng thăm. *(Bước lại gần Mai-lương-Ngọc)* nầy Đồng-Nhi, *(Mai-lương-Ngọc chấp tay chào)* mi mau vào trong am, nói có Đông-Sơ đến viếng. *(Mai-lương-Ngọc dạ bước vô)*.

HƯƠNG-TRÍ-HÒA-THƯƠNG NÓI : --- Ủa, Đồ-dệ, sao không ở ngoài sữa kiền, lại vô đây làm chi.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI : --- Thưa, có người khách đứng ngoài kia, biểu vô nói Đông-Sơ tới viếng.

HƯƠNG-TRÍ-HÒA-THƯƠNG NÓI : --- Ủa, vậy sao, và nói và đứng dậy bước ra.)

(Trần-nhật-Thắng và Hương-trí hòa-thương chào nhau.)

HƯƠNG TRÍ NÓI : --- Vậy anh mời em vào trong, Hỉ-Đồng đem nước ra đây con. *(Hỉ-Đồng dạ, đem ra rót v. v.)* mời hiền-dệ dùng trà giải khát.

TRẦN-NHẬT-THẮNG NÓI : --- Đã hèn lâu vắng mặt, em không đến viếng thăm, vì việc quan lắm lúc buộc cầm:

nên theo phận sự ít khi thông thỏa. Nay hồi-hưu mừng thân nhân hạ, đến am vân thăm viếng trưởng huynh.

HƯƠNG-TRÍ NÓI : --- Lẽm đã ở hết tình, anh lại càng đẹp ý, em nay đăng thanh nhân hưu trí, anh càng thêm mừng rỡ cho em. Em từng trải việc cổ-kim, em há không soi gương kê hạc; *bởi vậy cho nên anh*, mùi chung đỉnh nghĩ đã chua chát, cửa từ-bi mới đến tu-hành, em coi mấy đứng trung thành, như Mai-gián-Nghị đó thì em biết.

TRẦN-NHƯT-THẮNG NÓI : — Thừa ca-ca ; Thật em cũng đã cạo xết, nên từ chức về nhà, vui điền viên ngày tháng cho qua, chơi kiền vật công danh chẳng quảng. Thừa ca-ca, hồi nãy em mới vào vườn kiền, thấy kiền ai uống sữa rất hay, thiệt là đại tài, thiệt là xảo-thủ.

CA LƯU-THỦY-TRƯỜNG.

Thừa ca-ca : Huê viên, xem càng xinh thay.

Ai uống sữa thêm tài.

Thiệt là coi tốt đẹp vô song.

HƯƠNG-TRÍ : Qua có tên Hỉ-Đồng.

(chỉ Mai-Lương-Ngọc) Thăng ni sữa kiền thiệt tài.

Lại còn bề hồi học càng thông.

Anh cũng may duyên phận,

Ngày kia đạo bước ra vườn.

Lại thấy người thắc treo.

Anh cứu liền nên may chưa vong mạng,

Lòng thương mới hồi căn nguồn.

Nó phân nghe thêm chạnh,

Than thân, than vận thời, vì mắc nguy nan.

Lúc đi, nửa đường, xuôi gặp,

Côn-Đồ giựt tiền đi,

Nên đành quyết quỳên-sinh

Sống nay nguyên ở đây.

TRẦN-NHƯT-THẮNG : Nghe anh tỏ nỗi Nhi-Đồng

Nghĩ lại thương người tài mạng hay ganh

Thêm khen thay, hay thay

Thêm khen thay, hay thay.

Tài kia sữa kiền càng hay,

Trưởng huynh hãy tưởng ngu-tinh

Cho nó về với tôi.

Hằng kiếm người cho hay về sữa mai hoa
Lâu nay tìm không ra.

HƯƠNG-TRÍ-HÒA-THƯỢNG : Nay em muốn nó theo cùng
Sữa sang kiến vật nơi vườn
Dạ này nào hẹp chi sao,
Mà nhưng mà chớ nên
Đày xắt thể tay sai
Khá xem như ruột rà.

(*đay qua Mai-lương-Ngọc*) Đồng-nhi, trẻ khá theo người.
Dương-Châu ấy quê nhà
Thung dung chẳng việc gì
Vườn huê sữa kiến thanh nhân
Bên kia cũng thể bên này
Thiệt càng mừng cho con.

(*Mai-lương-Ngọc đay qua lạy Trần-nhứt-Thăng*)
Tôi cảm ông thương linh
Quyết vưng giõi bước theo ngài
Sống thừa dặng nào nề công lao

TRẦN-NHỨT-THĂNG : Vay càng toại thay lòng
Thôi khá theo cùng

3 NGƯỜI : Dặng vầy đoàn kip lại gia-trung.

Hạ màn

MÀNG THỦ NĂM

Vì MAI LƯƠNG, ĐỒNG-SƠ TOAN LÁNH TỤC
THƯƠNG CHA GIÀ, TRẦN-NỮ QUYẾT CẦU TRỜI.

MAI-LƯƠNG-NGỌC Cửa người ngày tháng lân la,

NGÂM : Một mình riêng những xót xa sự mình.

NÓI : — Trời ôi ! Hồi nào những theo hàng công-tử, nay
đã đành làm đũa gia-dồng. Thâm đàm thọ khốn giao-long,
tận đạo nang hành kỳ-kỷ. Đành làm thân nô-tử, hết kể nỗi
công - khanh ; Tiến - Phước bia sấm đã tang tành, Đẳng-
vương-các gió nào đưa đẩy. Mẹ ôi ! mẹ chẳng tưởng nông
nỗi ấy, già dàu rỏ nước non này. Cuộc sanh-ly nghĩ lắm
đắng cay, niềm biệt hận tưởng càng đau đớn. Thương từ
mẫu ruột gan đau quặng, cảm Hĩ-dồng lòng dạ héo đon.
Chốn Nghi-Trung mờ mịt oan-hồn. Nơi âm-phủ ngậm
người ức phách.

NGÂM : Nghi-Trung một nắm cát vùi,
Vì ai nên nổi thiệt thòi đến ai.

NÓI;--- Phụ thân ôi ! Phụ-thân có linh xin hộ trẻ. Hỉ-
đồng ôi ! Hiền-đệ dầu hiền hãy độ ta. Cho tai khỏi nạn qua,
đặng ơn đền oán trả. Cha ôi !

CA VỌNG-CỔ HOÀI-LANG

Hồn huỳnh-tuyền linh ứng,
Khá chứng cho trẻ dương-trần,
Lòng toan mỗ gan gian-thần,
Tử-sanh không cần.
Cha hỏi cha sông vàng,
Con đành truân gian.
Này đồng-nhi em hỏi,
Nơi cứu-tuyền bậu có tường chẳng.
Anh phải thân nô-bộc,
Hồn đỏ dầu linh hiền phò anh,
Trừ gian thần giết quân Lư-Hoàng,
Dầu muôn thác không phân,
Từ từ nào nung,
Gia chủ người cũng rộng tình thương,
Cho sửa kiển hoa nơi vườn,
Nên cũng là vững an cái thân.
Ngần ngại biết đâu sau này,
Ngại sau này người dạ đổi đường bao.
Khó liệu trốn đi phương nào,
Chim nhốt lồng chạy đâu tránh dàu.

NÓI:— Lo chùi quét ghế bàn cho thiệt sạch, nếu để dơ
ông bà đến ắt rầy. Thiệt con quan mà chịu khổ đường
này, mà mẹ trẻ dàu tưởng nguy thể ấy. (và nói và đi lao
chùi, sắp sửa bàn ghế v. v. Trần-nhứt-Thăng và Phu-
nhơn ra).

TRẦN-NHỨT-THĂNG Nghĩa bằng hữu bậc trung trinh,

NGÂM : Thấy hoa mai nở, động tình nhớ ai.

TRẦN-PHU-NHƠN NÓI : --- Này Tương-công.

NGÂM : Vườn xuân mai trổ tốt tươi,
Sắc ông sao bằng kém mười phần vui.

TRẦN-NHỰT-THĂNG NÓI:--Nầy Phu-nhơn số là bà chẳng rõ : Mai-niên-huynh vì ta mà tử tiết, còn Mai-tử-diệt không biết xiêu lạc về đâu, nay thấy mai trở khó khuấy sâu, tôi muốn mượn cơ tế mai mà tế bạn. Đề ngày mai, lối chường chạn vạng, biếu Hỉ-đồng bày tiệc rượu nơi hoa-đình, Tế Mai-huynh cho phỉ tấm tình, kéo lòng dạ bấy lâu hoài ái.

TRẦN-PHU-NHƠN NÓI : -- Thưa Tướng-công, ông xử phân rất phải, tôi nghĩ lại thêm hay, ngày mai là ngày mười hai, bữa ấy là bữa Mai-huynh tử tiết.

CA XUÂN-TÌNH

Nhắc đến đứng trung hiền,
Lòng lốn giận phồn gian
Trách Hôn-quân vô nghi
Quan nghị-giáng quấy nổi gì,
Đem giết thác rày,
Nghĩ đến càng gan vàng quặng đau.

TRẦN-NHỰT-THĂNG : Phu-nhơn yếm quần mang vận
Nghĩa nhơn còn thạo còn tường
Thương đứng trung thành
Huấn chi là ta người đờn ông.
Tế-mai đây quyết lòng
Loan-đình vọng vọng linh
Nguyên tế mai vái cho phỉ tình.

TRẦN-PHU-NHƠN : Dạ ông đã tư vọng, càng vừa bụng
Tế huynh mai ấy là tế người hiền trung
(chỉ Mai-lương-Ngọc mà biếu) ; Vạy biếu cậu cô mây lại
Rằng ta dạy,

(Mai-lương-Ngọc dạ và đi vô) : Đồng thiệp đến nơi đây.

TRẦN-NHỰT-THĂNG : Mau truyền ra dọn vườn mai,
Bày sắp an bài
Sẽ ra ngoài vái vạng.

(Hạnh-Nguyên và Xuân-Sinh theo Mai-lương-Ngọc ra).

XUÂN-SINH : Thưa trẻ Xuân-Sinh mừng cha mẹ,

HẠNH-NGUYỄN : Hạnh-Nguyên nầy lại.

Hai người đồng ca : Xin song thân bày biếu dạy
Trẻ vốn chẳng tường nguồn cơn.

TRẦN-NHỰT-THĂNG ; Trẻ mau, ra sắp đặt,
Lễ bày ngoài viện,
Đặng hiệp đoàn tế mai,
Lòng cảm cảnh nhớ rày Mai-huynh
Mai đã đến ngày,
Vong mạng, lòng ta thương bạn,
(chỉ Mai-lương-Ngọc) Vây người lại vườn mai
Coi dọn cho mau.

HẠNH-NGUYỄN : Chớ hân hờ không nên
Lòng con nghĩ tội nghiệp thay
Mai-bá trình trung, cang chúa mà vong thân.
Giận Lư-Hoàng sững nịnh
Lời sàm vua dụng,
Giết tôi hiền trung.

XUÂN-SINH : Nghe càng xót dạ thương ai,
Khó lấp tình hoài
Cha tế mai con càng thêm tội
Mượn Huỳnh-mai tế bác môn,
(Mai-lương-Ngọc bước vô) Kéo cha ái hoài,
Căm tình người tàn trung.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Thừa Đóa mai đã rụng hết rồi,
Tờ xem rõ ràng,
Bấm lại ống bà, cô cậu.

TRẦN-NHỰT-THĂNG : Trời đánh hại đứng trung trình,
Mới khiến Huỳnh-Mai hoa rụng,
Thôi trời biểu vậy.
Nguyễn đến ở Thuyền môn.

TRẦN-PHU-NHƠN : Đừng vội lánh trần thoát tục,
Mai rụng thường khi đâu lạ,
Thăm suy dạ,
Trời đâu nỡ ghét Mai-huynh hiền trung.

XUÂN-SINH : Trẻ xin người mưa thiết.
Thuyền-môn giới bước,
Vội lánh bỏ thế nhi.

HẠNH-NGUYỄN : Cha đừng phiền vội đi tu,
Tu sao cho đành,
Lại bỏ bấy vợ con.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Thừa chủ chớ khá lạnh trần,
Hoa mai có rụng cũng thường,
Ông nở nào vội từ gia-sự.

TRẦN-NHỰT-THĂNG : Dạ toan am-thuyền lạnh thân,
Há quảng chi thể-cuộc,
Từ bi vui mùi đạo,
Đừng căng lại, ta nguyên đi.

HẠNH-NGUYỄN : Đã căng cha già chẳng dặng,
Vây trẻ xin người vui dạ,
Đợi ba bữa mà nếu hoa khai,
Cha đừng tu.

TRẦN-NHỰT-THĂNG : Thấy lòng con trẻ đáng thương,
Cha nhậm lời.
Mấy bữa chờ coi sao.

TRẦN-HẠNH-NGUYỄN NÓI : — Thừa, cha mẹ hãy vào
an nghỉ, để cho con vô sắm hương dặng, đem ra khấn
nguyện Hoàng-thiên. Trong ba bữa hoặc may Mai trở lại.

TRẦN-PHU-NHƠN NÓI : — Này ông, con mụ nói nghe
cũng phải, thôi vào trong mình tỉnh nghỉ ngơi, để cho con
nó cầu khấn đất trời. Mai chẳng trở, ông đi tu cũng không
muộn.

TRẦN-NHỰT-THĂNG NÓI : — Thấy trẻ thảo, nên tôi
cũng chịu ý muốn, chớ đời nào mà mai trở hai lần. Thôi
mình vô trong trường nghỉ an, để trẻ ở ngoài này cầu
nguyện. (*Xuân-Sinh, Trần-nhựt-Thăng và Phu-Nhơn vô*).

TRẦN-HẠNH-NGUYỄN NÓI : — Này Hỷ-Đồng, hãy dọn
đẹp trước sân cho tiện, dặng ta đem lễ vật khấn cầu. Ta
vô sắm dặng sau, mi khá coi phía trước.

(*Hỷ-Đồng dạ Hạnh-Nguyên vô*),

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI : — Nghĩ lại cha mình không
phước. Thương thay Trần-lão có lòng, tưởng họ Mai rày
đã tuyệt dòng, nên rừng chí quyết toan lánh tục. Trần-nữ
xót tình cốt nhục, nên mới xin đình lại ba ngày, nếu nơi
huê-viên mà mai chẳng tái khai, thì đành để cho ông
nuơng phật. Tôi cũng nguyên cùng trời đất, tờ xin vái với
thánh thần, xin cho mai trở hai lần, kéo để Trần - Công
một dạ.

CA HÀNH-VÂN

Nguyên dãi trời,
Nguyên thánh thần,
Chứng dạ Trần-Công,
Lòng tư thiết
Thương tiếc cha tôi,
Sửa soạn tế mai dành rưng.
Càng kinh khủng,
Thương dòng Mai vô tự ngày sau.
Lòng bi sầu, gương ông dầu dầu;
Đành nương phật.
Cô Trần giáng cang.
Xin huân ba ngày,
Nếu Huỳnh-mai trở lại.
Thì nguyên xin đừng tu.
Hồn cha linh hiển
Xin chứng cho người
Cho trở hai lần,
Đặng người không vào tu.
Cảm nghĩa người con lạc thiên thu.
Xin cha linh ứng.
Cho mai, trở toại lòng ông.

(Hạnh-Nguyên cùng Túy-huân bước ra)

NÓI: —Nầy Hỷ-Đồng, mi mau đem cái ghế, đặt chính giữa vườn mai, hương đăng đây đã sẵn bày, lễ vật đó mau sắp lại.

CA NGỦ-ĐIỂM QUA TẠ

Sảng sảng, chẳng thiếu đèn nhan,
Giữa hoa viên, đó toan đặt bàn,
Vào trong, bung nước trà ra;
Kip mau lại kéo ta đợi chờ.

(Con Túy-Huân cầm đèn hương trao cho Mai-lương-Ngọc)

TÚY-HUÔN : Trình người dọn xong rồi.

Chờ người lại vái vang,

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Giữa hoa viên đã an mọi bề.

TÚY-HUÔN : Trà-nước tôi đã đem đến.

Người hãy khẩn vái địa thiên.

HẠNH-NGUYỄN : Mày hãy tránh đứng một bên,
Để ta nguyện với thiên địa cùng.

NÓI : --- Thôi, để một ta cầu nguyện; còn, hai người khác
vào t rong, (*Hai người dạ và lui vô, Hạnh-Nguyễn bước lại
bàn đốt hương nguyện*).

NGUYỄN HƯƠNG : --- Thiếp là Hạnh-Ngươn tiện nữ, con
của Trần-thị-Nhứt-Thắng, vì lòng nghĩa kim-bằng, thương
Mai-thị tận trung chịu thác, muốn mượn cơ tể mai mà tể
bác, nhưng chẳng may mai lại rụng rời; lòng cha buồn bực
chẳng vui, quyết chí lên am nương phật, thiếp đã hết lời
biện bạch, mà lòng cha khẩn khẩn tu trì.

Thiếp xin cha hoãn lại ba ngày, nếu mai trở, thì cha
đừng lảnh tục. Thiếp khẩn nguyện Thánh Thần Trời Phật,
xuôi Huỳnh-Mai hoa viên tái khai. Đặng cho cha khẩn tể
họ Mai, cho phĩ dạ kim bằng ngọc hữu.

CA GIAO-DUYÊN

--- Vái Hoàng-Thiên, chứng lòng thành nguyện
Cho đóa mai vàng, bông nở khắp hàng.
Vừa dạ nghiêm thân,
Vái hoàng-hoàng thiên,
Xin chứng cho lòng,
Khẩn nguyện mai khai, thắm nhụy xuân lai.
— Vái thành-minh, chứng tình thơ đại.
Cho đóa mai huỳnh, mát mẽ trăm nhánh.
Trở lại tươi xinh.
Vái thần, thần minh. . . .
Xin chứng cho tình.
Khẩn lạy hôm nay, cầu nguyện mai khai.
— Vái mười phương, là mười phương phật.
Xin đức bi-từ, đem nước cam-lô.
Cho trở huỳnh mai.
Vái mười mười phương.
Xin chứng cho người.
Có dạ cầu xin, vì diệu thảo thân.

NÓI : — Xin Trời Phật chứng minh căn ứng, cầu thánh

thần phò hộ giúp giùm, cho huỳnh mai trở lại sề-sùm, dặng thân phụ bỏ lòng nương phật, như con mai-bá còn ần dật, thì xin xuôi cho chàng kịp đến đây, dặng cha thiếp nuôi rày, kéo lạc lải tội nghiệp.

CA KHÓC-HOÀNG-THIÊN

Vái xin xin mai bá.
Có linh xin chứng,
Con bác tồn sinh.
Khá xuôi đến rày,
Nghiêm thân, nghiêm thân tôi lòng
Luôn hằng đợi trông.
Bồi thương, bồi thương trung tâm,
Đánh phải, đánh phải ra ma.
Thiệt tha tâm tình,
Quyết tìm Mai-Sinh.
Dưỡng nuôi hết tình,
Kéo lòng ta nha.

NÓI: — Bớ Hĩ-Đồng, ra đây biển.

HẠNH-NGUYỄN NÓI: — Này Hĩ-Đồng, ta đã hết lời cầu nguyện, mi ở đây xem ngó cho thường, nếu mai khai thì mi khá vô bương, tổ lại cho ông bà hay biết nghe.

CA BẮN TÀU

Xem coi hoa nở mau vô trình,
Song thân ta với ta hay trường.
Đừng thừa ư dạo chơi xa,
Thì không thử tha.
Ấy hương dặng đã xong đem cất,
Hãy xem huỳnh mai, tái khai báo lai.

VƯƠNG-HĨ-ĐỒNG: Tôi xin cô chờ nghi ngờ.

Đây toan xem xét đầu bờ thờ,
Ngồi vườn huê đợi mai khai.
Vào thừa chẳng sai,
Dám đi đâu mà cô lo trước,
Tớ trông huỳnh-mai, nở bông báo lai.

Hạ màn

MÀNG THỨ SÁU

MAI TRỞ LẠI NHỰT-THĂNG BÀY LỄ TẾ
CỦA TẠM DÙNG LƯƠNG-NGỌC VÁI HỒN CHA

MAI-LƯƠNG-NGỌC Phạt trời căm ửng chứng miêng,

NGÂM: Huỳnh-Mai đã trở đầy nhành xinh tươi,

NÓI:— Nàng Trần-thị thật là hiếu thảo, phép Hoàng-thiên quả rất tinh-thông, mới hôm qua đã rụng sạch trơn. bữa nay lại trở đều tươi rói.

CA THU-HỒ

Xem rất mừng lòng càng đẹp thay,
Tại người khấn, mai lại tái khai
Bông trở đều đầy vườn lạ thay,
Thiệt trời khiến suy thiệt quá hay.
Đời nào đâu từ kim cổ,
Chẳng thấy mai trở hai lượt vậy.
Lòng càng vui tỏa ba vạn đề,
Bể nhành mai, báo cho ông bà,
Đặng tường tắc mai nọ tái khai,

NGÂM: Lạ lòng từ cổ cập kim,
Huỳnh-mai chưa thấy hai lần trở bông.

NÓI:--- Sảng thơ thần biết diệu, toan bút ngọc ca tay,
bên tường hoa đề vịnh một bài, thỏa dạ tỏ ngâm chơi ít
tiếng (và cất bút và viết và ngâm)

NGÂM THI:

Mây giải huỳnh mai ngắt bóng gần,
Móc mưa một trận giục tin xuân,
Hoa đêm xưa thế. đêm nay thế,
Rụng lại thêm tươi dễ mấy lần.

Thơ trên vách đã đề tỏ rõ, mai trong vườn mau bẻ trình tường, cho ông bà cô cậu đặng mừng, sắm lễ vật hương đăng khấn tế. Bẻ một nhánh mai bước vô, Trần-nhựt-Thăng, Phu-nhơn, Hạnh-Nguyên, Xuân-Sinh ra với Lương-Ngọc, Trần-nhựt-Thăng cầm nhánh mai.

TRẦN-NHỰT-THĂNG NÓI:--- Này Hỉ-dồng, mi vào báo

với ta rằng mai trở lại, mà mi xem rõ ràng hay cũng thấy mặt mờ, ta luồn những nghi ngờ, có lẽ nào mai hai lần trở.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI:--- Thưa ông.

CA KIM-TIỀN HUẾ

Xin ông vào viên hoa,
Rõ quã rõ mai trở bông đều
Tôi dám đấu đối bày hay sao,
Xin người xét suy.

HẠNH-NGUYỄN: Nghiêm thân ngờ, ra huê viện,
Xem cho tường,
Chớ nó dám đối gạt cha đâu, trẻ đã xét sáu.

NHỤT-THĂNG: Khen cho con khẩn nguyện, nên trời phạt.
Cho huỳnh-mai trở bông,

HẠNH-NGUYỄN và XUÂN-SINH: Dạ con nay rất khoái thay
Vây ta mau, đến đó xem.
Hảo tâm nên trời chẳng phụ,
Ấy thiệt nguyện linh, trẻ xin cha mưa vào
phật tự.

NHỤT-THĂNG NÓI:--- Thôi đồng vào huê-viện, coi mai
trở thế nào. (*Đồng bước nói ra vườn hoa.*)

NÓI:--- Này con, thật cha gần hai thứ tóc trên đầu,
chưa hề thấy mai khai hai lượt; mới biết nhà ta có
phước, nên trẻ cầu trời phạt chúng nguyên. Thôi, cha
không tính toan lên chốn am thuyền, con hãy sửa soạn
lo bề tế tự. (*Trần-đông-Sơ ngó lên vách xem bài thơ đề*)
ũa, trên vách phần kia ai đề chữ, xem giống điệu của Hỷ-
Đồng, thiệt tường chữ rất thông, (*ngừng nói một chút để*
đứng xem thơ) ũa, bài thơ của ai rất giỏi?

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI:— Thưa, xin người dung lỗi,
bài thi ấy vốn của tôi; thấy mai kia trở lại rất tươi, nên
thích chỉ đề bốn câu Đường luật, (*Trần-đông-Sơ nghe nói*
bèn gạt đầu một hồi lâu) này con, bài thi Hỷ-Đồng hay thật,
thôi 2 con khá họa lại coi thế nào?

HẠNH-NGUYỄN (*chỉ Xuân-Sinh*) NÓI:— Thôi, em tua họa
trước, rồi chị sẽ nối điệu, cha đã dạy em đừng trái ý.

XUÂN-SINH (*dạ và lấy bút cầm tay*) NÓI:— Vâng lệnh

dạy mặt dầu hay dở, thơ thất ngôn toan họa bốn câu.

NGÂM THI:

Mấy sắc mai hoa bóng dễ gần,
Khác gì hơn hở một nhà xuân ;
Chứng cho trời khiến hoa kia nở,
Xưa một lần này lại một lần.

HẠNH-NGUYỄN NÓI : — Em họa vận rất mau, chị quyết toan cắt bút.

NGÂM THI:

Phẩm mai qui cách mấy hoa gần,
Lũ trẻ lòng thành hóa lại-xuân ;
Trời chữa giứt lòng trung nghĩa ấy,
Nên cho hoa lại trở hai lần.

TRẦN-NHỰT-THĂNG NÓI : — Này hai con, Vương-hĩ-Đồng làm thơ cũng giỏi, còn hai con họa vận cũng hay. Tài đã rất nên tài, vận còn chờ đạt vận. Vậy thì, Hĩ-Đồng mau đặt án, đặng ta tế Mai-huỳnh, cho tỏ rõ tắc thành, đặng đèn bồi chút nghĩa. Này Hĩ-Đồng.

CA TỬ-ĐẠI-CẢNH

Mi mau bày, mi mau sắm.
Đem ra để dặng quả hương hương trà,
Huỳnh-mai nọ, đôi nhành hoa bẻ sang.
Đáy lòng toan, cầu nguyện mai tế mai,
Ấy là vọng Mai-huỳnh.

HẠNH-NGUYỄN Con cũng nguyện xin khẩn lại, vái bác và XUÂN-SINH : Mai-Khôi

Thương lòng người hiền lại trung tận trung
Cũng vì ai, nên bác chịu lửa vong.
Nay còn rạng danh trung danh trung.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Thưa ông trưởng, tôi vưng dạy.
Vưng lời dạy xong sắp xong.
Tôi đã bày, vật lễ an đã an.

NHỰT-THĂNG. Đem đèn nhan, trà lại với hoa.
Để dễ ta, cùng trẻ nguyện hương,

Trung lương vái hồn,
Thương thay người trung thành chịu quyền
sinh.

Vị nghĩa tiếc cam hồi huỳnh cung .

HẠNH-NGUYỄN : Oán oán thay, nình toan giết tôi trung
thần.

XUÂN-SINH ; Cao xanh, sao không, trừ hại, trừ loài nình.
Loài nình ghen tôi trung.

ĐÔNG-SƠ : — Cờa con ta mau khẩn nguyện
Hương đăng nguyện vái hồn Mai-huỳnh

XUÂN-SINH, HẠNH-NGUYỄN : Hai con nguyện tặc thành
xin dung.

(Đông-Sơ đến đốt hương cầu nguyện, rồi quì lạy, còn Xuân-Sinh, Hạnh-Nguyên cũng vậy, cũng đứng chấp tay, chờ Đông-Sơ quì thì mới quì.)

ĐÔNG-SƠ NGUYỄN : — Tôi là Trần-nhứt-Thăng vái
nguyện, Mai-niên-huỳnh xin chứng. Hồn trung ngời xin
người cảm ứng, sống thì khôn thác cũng cho thiên. Mượn
cờ tế mai mà tế bạn hiền, dưới chín tuổi có hay cho chăng!

CA GIANG-NAM

Mai mai-huỳnh, ôi Mai-niên-huỳnh
Là Mai-niên-huỳnh
Anh có thấu chăng ngu-dê.
Anh giáng chúa bỏ mình.
Trông anh em lại cảm tình.
Lòng đau lòng nầy thay.

HẠNH-NGUYỄN : Vong linh vong vong linh, là vong vong
linh,

Bác hay chăng dạ bạn.
Hồn xin hồn hiền linh dạ đài chứng minh,
Cha trẻ nay tế người, đó bác ôi !

XUÂN-SINH : Cầu nguyện bác về rày,
Cùng lại nơi nầy, lòng cha trẻ luôn bi thương
Cầu nguyện linh hồn, về đây hưởng lễ hôm nay
Ôi bác ôi ! hồn có thấu chăng hay, hỏi bác ôi !

TRẦN-NHỨT-THĂNG : Anh cảm anh ngậm thấm dạ đài.
Em nên em nguyện tế hôm nầy,

Em kính nguyện lạy,
Kẻ mất cũng như còn, núi non kia mòn,
Lòng thiết thạch há đâu phai, đó anh ôi ?

(Lúc 3 người lạy vái thì Mai-lương-Ngọc cũng đứng xa xa
quì lạy và rơi-lụy, Hạnh-Nguyên day qua ngó thấy, bèn kêu
Đông-Sơ mà chỉ.)

HẠNH-NGUYỄN NÓI : --- Thưa chà, mình khẩn tể bác
mai nên quì lạy, còn thằng Hỉ-Đồng nó cũng bắt chước
lạy quì, con nghĩ lại cũng kỳ, xin cha kêu hỏi nó.

ĐÔNG-SƠ (nổi giận) NÓI : --- Này Hỉ-Đồng, mi lạy quì
rất trái, hay là mi muốn nhái ta, mi khá tỏ cho ra, kẻo
khó tha tội đó.

CA HÀNH-VÂN

Lạ cho mây,
Lạ cho mây.
Vái lạy kỳ thay.

HẠNH-NGUYỄN : Đà xem thấy
Nó nhái mình đây,
Cũng toan quì toan lạy.

XUÂN-SINH : Vì đâu khiến
Mau bày phân cho tường đục trong
Kẻ cha già ra oai trị trừng.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Người suy lại
Tôi nào nhái ai
Nhưng cũng hôm này
Nghiêm thân này vong mạng,
Động lòng tôi nhớ cha
Thấy người vang vái,
Tôi bỗng chạnh tình.
Tạm lễ Lan-dinh,
Gọi là như tể cha, đó ông.
Cúi xin người rộng lượng thứ tha.
Bởi tôi rách khó,
Chẳng chi, tạm để tể cha.

NÓI : — Thưa chủ-gia, vì cha tờ hồn về chín tuổi, năm
tháng này mà ngày cũng ngày này, tờ bản hàng chẳng có
lễ chi, nên thấy ông tể, tờ càng thăm thiết, tạm dùng nghi

tiết, mượn của ông tờ vải hồn cha, nhờ lượng rộng thứ tha, tờ dám dẫu bày giả dối.

ĐÔNG-SƠ (Gật đầu khen và kêu hai con) NÓI : — Này con ; Thằng Hĩ-Đồng đã nên trang hiếu-tử, lòng cha xét cũng đáng khen, ấy mới tưởng con thảo lúc bần hèn, vậy mình chờ đợi đầy hất huổi.

CA CỒ-BẢN

Này con, hãy xem tờ nọ,
Hiếu thảo không quên phận cơ bản.
Khẩn nguyện hồn cha, lòng ta thêm phục.
Thiệt Vương-Đồng tình đã nên thương.

HẠNH-NGUYỄN : Thăm suy hiếu đó không hai,
Phận đã bơ vơ, cũng một lòng.
Bồi hồi tư thân,

XUÂN-SINH : Người ni hoạn nạn xét chẳng hèn dẫu.
Chất văn cao tài, lại hiếu thảo thay.

ĐÔNG-SƠ : Trời xanh há dẫu phụ người tài học,
Ắt dặng bực sang giàu.
Công danh, quyền trước sau ắt hơn người,
Chớ nên bỉ bạc như bọn tay sai.
Trẻ nhớ lời đây, chớ vội quên.

HẠNH-NGUYỄN : Lòng nguyện vững cha, dạ há vong,
Tình thật nên khen, dẫu dám phụ.
Chi dễ cho ai, vì ai cực phiền,
Quyết tạc biên.

XUÂN-SINH : Thầy tờ tuy phân.
Chớ con dốc nguyện lòng tưởng thương
nhau,

Như anh em nhà.
Tài kia con thêm phục,
Con chẳng lớt.
Người sánh thiệt thua,

ĐÔNG-SƠ : Này bậu, Đồng-nhi.

(chữ Mai-lương-Ngọc) Ta lòng rất đẹp, hiếu sự như người,
Một bực con hiền, dạ này càng thương.

Tài đó cũng ít ai qua,

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Bần tiện đành thân,

Ông lòng thương tặng.
Thật rất hồ mình,
Người thương khen, tớ càng sợ thay.
Tài học hẹp, tớ dám bì ai.

ĐÔNG-SƠ : Đó đừng nói nhường khiêm,
Cám vì lòng hiếu ta cho bày tế.
Sai dọn đặt hương đèn,
Mặc dầu bầu lạy nguyên,
Cúng người dạ cung.

(đay lại biểu Hạnh-Nguyên): Trễ vô biểu dọn, kiếp đem ra.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Tình thật cảm ông,
Dạ nguyên ghi tạc,
Ơn nợ nặng dày.

ĐÔNG-SƠ NÓI: — Lòng hiếu dễ đáng khen cho đó, vậy ta cho rượu thịt một mâm, mặc dầu người cũng vái cho toại tâm, nơi huê-viện, chúng ta lui gót. (Mai-lương-Ngọc dạ. Đông-Sơ và Hạnh-Nguyên, Xuân-Sinh vô.)

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI: — Trần-niên-bà thật lòng rất tốt, hai người con ở dạ cũng hiền, có lòng thương đến kẻ truân chuyên, xuống đức giúp người tế-lễ. Người những khóc than kẻ lễ, vái hồn cha xuôi Lương-Ngọc đến đây. Nào dè đâu lại có Lương-Ngọc chốn này, làm tôi-tớ của người ngày tháng. Muốn tỏ thiệt cho người dặng hảng, những lỡ rồi, thôi cũng nính luôn, thà là như vậy còn ít thẹn thường, nếu thò lộ e càng xấu hổ. Âu đã đánh phạt số, đâu quảng tới vận thời. Trông hương dặng lòng lốn sụt sùi, nhớ nghiêm phụ dạ càng chua xót. (đứng trước án đốt hương và rót rượu), Cha ôi ! rượu ba ly con rót, cất đầu lạy vái cha. Có linh xin chứng dạ Trần-gia, nếu hiền hộ con mạnh giỏi.

CA VỌNG-CỒ HOÀI LANG

Nhìn càng thêm đau đớn
Cha hỏi thấu trẻ hôm nay
Cầu xin chứng cho con rày.
Cơm canh đừng bày
Gia chủ gia cho rày
Ơn tày non sông.

Bàn hàng dâu đủ lễ,
Hương quả này, thiết của Trần-gia
Niên-bá thương nô-lệ,
Người biếu người đem của này cho
Vàng sông vàng hiền linh xin phò.
Người nhơn đức hạnh từ.
Trời trời đất ôi !
Bao nỡ đành giết mạng cha tôi.
Cha đã bỏ con đi rồi
Con trẻ đành làm thân tớ-tôi.
Dòm lại trước sau thêm phiền
Phận con đành lạc bước mồ côi.
Đức ruột ngó lên linh bài.
Đau đón niềm sự thân đó cha ôi !...

Hạ màn

MÀNG THỮ BẦY

MẤT BÀI-VỊ, HỌ MAI OẢN VĨA

VUNG CHỮ-GIA, NÀNG TỬY DỌA NGƯỜI

MAI-LƯƠNG-NGỌC Hôm nay nhơn buổi thanh lương,
NGÂM: Dời chơn xem thử phố phường những sao.

NÓI: — Nay rảnh việc tưới hoa sữa kiển, quyết thừa
con chơi phố đạo phường, bấy lâu nghe đồn xứ Châu-
Dương, thật là chốn phiền ba thắng cảnh.

CA HÀNH-VÂN

Đặng hôm này,
Đặng hôm này,
Rảnh việc mừng thay.
Thừa cơn may mắn,
Rảo bước du-xuân.
Xem chơi thành thị,
Vi nghe nói
Xứ này đây rất là vui thay,

Lòng ta nguyên đi xem một ngày.
Hằng mơ vọng,
Rày việc xong
Toại thay lòng
Gặp ngày vô sự, dạo nguyên xem, lâu kia
phổ ni.

Từ khi đây đến,
Kể mấy tháng tròn.
Chẳng rõ châu thành,
Lịch là bao đường bao.
Dương-châu thành đệ nhứt phiên ba,
Bấy lâu nghe tiếng.
Hôm nay dốc nguyên đi xem.

NÓI: — Muốn cho đặng khuây niềm tâm sự, thì đây toan
đạo bước phố phường, kéo lườn dạ tư-lương, không gát
lòng hoài-ái, (bước vô Túy-Huòn và Hạnh-Nguyên bước ra).

TÚY-HUÒN NÓI: — Thưa Tiễn-thơ, từ bữa Hỉ-Đồng
đến ở, lòng tôi nghĩ lại lạ lùng, nhắm mắt mây chẳng phải
đưa bần cùng, xem cũ chỉ giống con nhà phú quý.

HẠNH-NGUYÊN NÓI: — Này Túy-Huòn, ta cũng đã xét
kỹ, chàng chẳng phải Hỉ-Đồng, ta nghi chắc con Mai-công,
vì tai nạn nên mai danh ẩn tích, người ấy tên là Mai-
Bích, hiệu Lương-Ngọc cũng là chàng, khi tế mai ta cũng
đã nghi nang, cha ta lạy, Hỉ-Đồng cũng lạy.

TÚY-HUÒN NÓI: — Thưa Tiễn-thơ! Tôi nghĩ suy rất
phải, chắc người ấy là Mai-Sinh, tôi hằng xem chàng lườn
bi-tình, cầm một vật giống in bài-vị, mỗi bữa ăn đem ra
thăm-thĩ, tôi đi ngan thường thấy rõ ràng; miệng vái thăm,
mắt lại hai hàng, thiệt lòng tớ lườn nghi ngờ lắm nỗi. Nay
thừa dịp chàng đi chơi chưa trở lại, tôi cùng cô vào phòng
hắn lục coi. Trước sau cũng té mòi, xin cô đừng nghi ngại.

HẠNH-NGUYÊN NÓI: — Mi nói nghe cũng phải, nhưng
mà ta nghĩ lại khó lòng, có câu nam nữ thọ bất thân, ta là
gái há vào phòng hắn. Nếu Phụ-thân hay đặng, thì người
ắt quở rầy, còn như ruồi hắn về đây, thì mình lại then
thuồng lắm nỗi.

TÚY - HUÒN NÓI: — Thưa cô, cô xét vậy cũng phải,
nhưng mà tôi tưởng chẳng hề chi, ổng làm sao thấu đặng

việc ni, còn hần đầu vội về mà cô sợ ; thôi, cô khá đứng chờ ngoài cửa, để tôi bước vô trong, lên lục soạn cùng rương, chắc là phải lời mới. Thừa Tiểu-thơ :

CA LƯU-THỦY-KHÚC

Vào tôi vào phòng xem,
Cô đứng ngoài là ngoài chờ tôi.
Đặng tôi vô dõ rương coi,
Đây nghỉ ngại nơi bài-vị đó,
Chàng chắt Lương-Ngọc ân danh,
Vọng nghiêm thân khắc nơi vị-bài.

HẠNH-NGUYỄN : Đó đầu toan quyết lục coi,
Mau vô khuyên chờ lời thôi
Đây toan đợi đứng nơi chặng này
Lòng cũng lòng là lòng nghỉ nan
Mai-lương-Ngọc mai danh bấy chầy.

TÚY-HUỖN : Lòng tôi quyết nghỉ không lằm.
Đưa tớ bợc há giới văn chương.

HẠNH-NGUYỄN : Người chờ đứng nói giang ca
Khá vội vào xem lại mới hay.

(Túy - Huồn ca rồi bước vô tới rương, thấy rương mở khóa, đề đó có ý mừng)

TÚY-HUỖN NÓI : — Uã, may sao chàng bất ý, nay chẳng khóa cái rương, *(giở ra lấy cái bài-vị)*. Thiệt bài-vị rõ ràng, ngắt dốt không tường danh tự. *(nói rồi và chạy riết ra đưa cho Hạnh-Nguyễn)* này cô, tôi vốn không biết chữ, nên khó đọc vị bài, xin cô xem thử nào, kéo tôi lòng ám ức.

(Hạnh-Nguyễn với tay tiếp lấy bài-vị nghiêng mắt coi, tỏ dạng phi thường).

NGÂM : Xem bài nghỉ rất lạ đời,
Hĩ-dồng này thật con người Mai-Công.

NÓI : — Này Túy-Huồn, bấy lâu nghĩ, những càng bức rức, nay nhìn tường mới đặng hả hơi, rõ ràng xem mấy chữ vị-bài ; Tiên-Khảo, Mai-Bá-Cao chi vị. Này Túy-Huồn.

CA NGŨ-ĐIỀM

Bấy chầy, tưởng đưa Đồng-nhi,
Hằng nay thiệt Mai-Sinh tị nân.

TÚY-HUỒN: Vì đâu, đó chẳng bày phân,
Đề cam chịu cái thân dọa dầy.

HẠNH-NGUYỄN: Đường đời chịu phong trần,
Không đời dạ thảo thân
Xét suy thiệt đáng nên phục chàng.

TÚY-HUỒN: Minh kíp đem trình ông rõ,
Người thấy ắt cũng đẹp vui,

HẠNH-NGUYỄN: Đây đó hãy tình vội lui,
Kẻo Lương Ngọc đến nơi nột lời.

NÓI : --- Nầy Túy-Huờn, ta tính đem trình nghiêm-phụ, người mau theo giới cùng ta, nếu đề chàng về gặp hỏi ra, thì mình biết lấy lời chi đáp. (Túy-Huờn dạ đồng bước vó).
(Mai-lương-Ngọc đi chơi thành-phố trở về).

NGÂM: Những là mển cảnh phố phường,
Dạo chơi một buổi sầu đường lưng lưng.

NÓI : --- Người đồn thiệt cũng là không sai, xứ Dương-Châu đệ nhứt phiên ba, rảnh rang dạo bước xem qua, về lịch coi không mắng nhẩn, rạp trủng những thấp cao lầu quán, lằng xằng dầy qua lại ngựa xe, đường cần gạch mái màng che, nhà đại-cổ nọ người thương phú. Người viên xứ đông dầy cư trú, khách phong lưu thích thú biết bao, kém chi mấy chốn Nguyễn-Đào, thua gì mấy nơi Vương-Tạ. Lốp ngoài một tràng sông cả, hườn dương về tàu đồ bến chen, cảnh Dương-châu ai thấy cũng khen, kể chi xiết nam thanh nữ tú.

CA THU-HỒ

Xem thấy rồi, lòng càng đẹp thay
Dạo thành phố suy lại quá may
Phong cảnh nhìn, niềm sầu được khuây
Dạ càng ngắm như tạc bức tranh,
Từng lầu cao, từng quán thấp
Ngó giống in cảnh Tiên động Đào
Kia tràng giang, bến ken chặt tàu
Kẻ tú thanh nữ nam dập điều
Thiệt người nói xinh lịch chẳng sai.

NÓI : --- Xem thành phố chẳng mòn con mắt, nhưng, đã

xế chiều ăn phải trở về, cả ngày đi căng dĩa mỗi mẻ, vào phòng nội nghị chơi một giấc, (vào phòng thấy rương mở bỏ đó thì chưng hững). Lúc ra đi lật đật, nên quên khóa cái rương, (giở ra coi thấy mất bài vị thì hoảng). Uả, trời ôi! ai mà thất đức bất nhơn, đành lòng dạ đoạt rồi bài vị. Trời ôi! Cha ôi!

CA VỌNG-CỒ-HOÀI-LANG

Người nào vào đành gian ác,
Nở đến cấp mắt như vầy.
Cùng nhau bấy lâu nơi này
Cha con sum vầy.
Ôi hỡi ôi nghiêm-dàng,
Cha đành đi dẫu.
Trời trời cao hay chẳng,
Ai lấy bài vị trẻ thờ thần
Đau lốn đau gan ruột,
Lòng kẻ nào gian ác đường ni
Làm cho người rẻ phân như vầy.
Trời chẳng thấu sự này.
Hồn hồn có linh
Cha hãy về mách lại tường minh.
Cho rõ kẻ nao vô tình
Đi lấy bài vị này, ác thay.
Lòng lại lốn nghi trong nhà,
Sợ trong nhà lục tặc lời ra,
Ất lại thấu cặng nguyên minh,
Suy xét cặng những kinh bất minh.

NGÂM : Xót mình chút phận bèo mây.
Gần xa nghĩ nỗi sau này, mà kinh.

(Mai-Lương-Ngọc, ngồi chống tay buồn, Túy-Huân bước ra).

NÓI : -- Ở này người : Người bao đành đem dạ độc, mà vu cáo cho chủ gia, nếu chẳng may Lư-thừa-tướng hay ra, thì gia-chủ một nhà đau khổ lụy. (Mai-lương-Ngọc nghe nói thì thất kinh vội đứng dậy, và Túy-Huân thì tưởng mặt hầm hầm).

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI : — Này chị Túy, chị nói gì rất dị, tôi đây vốn Hĩ-Đồng, chẳng hay có chuyện lạ lùng, nhờ chị tưởng tình dạy bảo.

TÚY-HUỖN NÓI : — Thiệt là người đại xảo, đến nỗi này còn nói lạ lùng : Một cũng nói Hĩ-Đồng, hai cũng nói Hĩ-Đồng, vậy chớ ai là Mai-lương-Ngọc. Ở đây người :

CA TÂY-THI

Người ôi ! thôi đừng lợi ngôn,
Chớ toan gieo oan kia chủ chịu,
Khen thiệt xảo trá, Lương-Ngọc dấu biệt danh
Vào chốn này đây, để họa cho ai.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Xin thương tôi, kê hết xa gần,
(*rung lập cập khóc*) Vì tai nguy nên toan đổi dạng,
Trá gia-nhơn đến ở chốn nì
Vấn bấy lâu muốn phân tường
Lại e người đành đoạn không dung.

TÚY-HUỖN : Người chớ nghi nang, theo tôi vô,
Hãy theo tôi vô phân khúc nghiệt,
Tâm-sự khuyển mau lại bày cùng gia-chủ
Gia-chủ mền phục có dạ chờ trông.
Người đừng ngán ngần, đến với tôi.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Chi có tình thương, tôi đây ghi lòng
Mà vào ngại nỗi
Luồn sợ những người vô tình
Đánh bắt mình đừng, lũ nịnh phân thân.

TÚY-HUỖN : Tôi xin khuyên chớ dạ lo lường
Thiệt người thương biểu tôi đến gần
Xin đừng lo, vào sẽ rõ lòng
Mưa chớ lấm ngại cho chủ nghi ngờ,
Đợi chờ lâu, lòng lại không yên.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Thôi cam liều mạng tử-sinh
Lòng nguyện toan vào, lay người xin thứ
Dầu chẳng thương bụng, nạp giải cũng cam
Trời già kia nào phụ kẻ hảo tâm.

NGÂM : Cũng liều như kẻ sẩy chơn,
Mặc dầu chìm nổi trong vòng trường-giang.

NÓI : — Chị ôi ! Tôi nghi ngại trăm điều ngàn ngựa, nếu vào e gia chủ không dung, thì họ Mai này chẳng kể nỗi dòng, thà là chị để tôi bôn đào xứ khác. Ôn nghĩa chị, tôi nguyện ghi tạc, quyết ngày sau gặp dịp đáp đền, ngàn năm dạ không quên, muôn thuở lòng chẳng đổi đó chị !

TÚY-HUỒN NÓI : — Này người : Tôi đã nói, chủ không đoạn ngời, khi rõ tường, lòng rất cảm tình, vậy người mau tới tỏ phân minh, kéo gia chủ có lòng chờ đợi.

CA KHÓC-HOÀNG-THIÊN

Khá mau mau đi đến, khá mau mau đi đến
Chủ dạ chờ trông, chờ nên đông giải
Bởi ông, bởi ông thương người
Mới là dạy tôi
Đến đây, đến đây tỏ lại,
Người hãy người hãy theo tôi,
Khúc nôi tỏ bày
Chờ lòng nghi nang.
Vốn ông đã tàng
Tránh nào cho đang

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Biết tai tai mắt, biết đầu tâm tánh,
Nể dạ người thương,
Cũng nên tỏ tường.
Những e những e khó lường
Dạ người ghét thương,
Ôi thôi ôi thôi đã vậy
Liều thể, liều thể sa chơn
Rủi may không cần,
Phú cùng cao xanh.
Chủ không xót tình,
Cũng đành vong thân.

NGÂM : Đã đành khó tới khôn lui,
Nửa mừng nửa sợ, nửa thời lại e.

NÓI : — Trời ôi ! Đã đành phận chim lồng cá chậu, nghĩ đà cùng tận thối lượm nang, biết lòng người giữ mực đá vàng, hay dạ chủ ra tình đen bạc. Trót chịu vậy, chị nài sống thác, thương họ mình chẳng kể lửa hương, nghĩ đòi cơn như cắt cang trường, tưởng đến nỗi dương phân phế phủ.

TÚY-HUỖN NÓI: — Tôi đã bày tình gia-chủ, người cũng cứ dạ nghi ngờ, chủ trong phòng ngồi những đợi chờ, người lại cứ đứng mà thúc thích. *Thiệt là khó nói quá! đi thôi!*

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI: — Này chị, tôi quên hỏi cho tường cơ tích, vì cơ nào ông rõ thấu như vậy, hay là tại chị ăn cắp vị bài, nên đây mới lời chảnh tâm sự, *phải chăng chị?*

TÚY-HUỖN (*cười*) NÓI: — Thiệt, quả vậy, cũng vì tôi cất cơ, nên người mới hiện nguyên hình, bởi mỗi ngày tôi lên núp rình, thấy người lấy vị bài vang vái. Tôi nghĩ suy rất trái, mới thưa với tiểu-thơ, hồi trưa này, người lại thừa ư dạo thành phố, cái rương quên khóa, tôi cũng có giục già, lên tới lấy mới tường. Dem về trình, chủ dạ rất mừng, mới biểu tôi kêu lại. Thôi đừng nhiều lời giải đãi, hãy mau đến trình ông, xin người hãy tin lòng, tôi đã phân cặng lý.

NGÂM: Thôi đừng nhiều tiếng đông dài,
Mau vào ra mắt hầu ngài hỏi han.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NGÂM:

Ấu liều như cuộc thử vàng,
Quãng gì sống thác, miêng tâng lòng thôi.

Hạ màn.

MÀNG THỨ TÁM

MAI-LƯƠNG-NGỌC CHƠN TÌNH THỎ LỘ

TRẦN-NHỰT-THĂNG HẾT DẠ BẢO-TOÀN

(Dọn nhà giàu Ông Trần-nhựt-Thăng ngồi giữa, Trần-hạnh-Nguyên và Xuân-Sinh ngồi hai bên.)

TRẦN-NHỰT-THĂNG NGÂM:

Lường là Sông Lệ vàng chìm,
Nào hay Hiệp-Phố còn tìm được châu.

NÓI: — Tưởng Lương-Ngọc bấy lâu thất lạc, hay đâu

chàng giả mạo Hỉ-Đồng. Đành làm thân nô - lệ tùy tùng, nghĩ nông nổi xót xa lòng lão; nhờ Tùy nữ thày-lay bước rảo, cấp vị bài mới rõ chơn tình, đã sai kèn đến hỏi cẳng nguyên, cơ sao lại mặt mày chẳng thấy.

HẠNH-NGUYỄN NÓI : — Thưa cha, chắt Mai-Sinh lòng nghi ngại, nên chần chờ chẳng chịu vào đây, nhưng đợi một lát sẽ hay, nếu không đến, thì sai Xuân-Sinh ra rước.

XUÂN-SINH NÓI : — Thưa cha, thiệt tôi đã nghi trước, nay rõ lại chẳng sai, người bần hèn đâu được đại tài, học như vậy làm thi như vậy. Mai-công-tử thiệt người rộng rãi, giả Hỉ-Đồng dặng lánh tai-nàn, nhưng cũng nhờ trời đất phò an, nên nịnh tặc không tìm dặng tích.

TRẦN-NHỰT-THẮNG NÓI : — Này hai con.

CA TỬ-ĐẠI OÁN

Mai-niên-huynh vốn đứng trung thành.
Giáng vua muôn thác cam đành,
Bọn nịnh thần đem lòng ghét ganh.
Cang qua nổi chốn biên-đình,
Lũ Lữ Hoàng tâu cùng Thánh - minh.
Sai giả từng chinh,
Việc trở trình... ấy sinh tại thù.
Mai-giáng-nghị Đại-phu,
Mời tâu vua, chớ nên nghe nịnh,
Rằng những văn-thần,
Mà giệp giặc nổi chi.
Xin chém Lữ-Hoàng... thì dặng an nguy.

NÓI : --- Bởi vậy cho nên, lệnh thánh-thượng nổi cơn đại nộ, dạy Võ-đao hạ sát Mai-huynh, ấy cũng vì ta mà người phải lụy mình, nay nhắc lại để càng cảm cảnh.

(Tùy-Huân và Mai-lương-Ngọc bước ra. Tùy-Huân dẫn đường đi trước Mai-lương-Ngọc theo sau, Hạnh-Nguyễn nghe Trần-nhựt-Thắng nói dứt liền ngó ra, bỗng thấy Mai-lương-Ngọc và Tùy-Huân thì lật dật đứng dậy kêu cha mà chỉ.)

HẠNH-NGUYỄN NÓI : --- Thưa cha, kia Mai-Sinh đi với con Tùy-Huân mà vào đó !

(Xuân-Sinh và Trần-nhật-Thăng nghe nói đồng dừng
dậy bước ra).

TÚY-HUỒN NÓI : --- Này người, xin đừng sợ sệt, hãy
vào ra mắt ông kia kia.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI : --- Thi chị dễ mặc tôi mà.

(Mai-lương-Ngọc bước tới trước mặt Trần-nhật-Thăng
mà quì xuống, còn Túy-Huần thì bước vô.)

NGÂM : Vải che mắt thánh bấy lâu,
Tội đành muôn thác, mặc dầu giết tha.

CA TIẾP :

Xin trên mở lượng thứ tha,
Bấy lâu nhờ lân la cửa cát,
Tội đối người tội đành muôn thác.
Bởi tai nhà thân ra thất lạc.
Giả danh nô-bộc, đừng tránh phe gian hùng.

TRẦN-NHẬT-THĂNG : Nghe nói những động lòng.
Bấy lâu cửa bác phục tùng
Bác ngỡ là . . . Hỉ-đồng đó thôi,
Hay dẫu châu nổi trôi,
Tưởng tới thời khó người tắc dãi
Cháu khá phân tường
Cho bác rõ cặng nguyên
Thấy cháu cặng nhớ bạn đồng-niên đó
cháu ôi !

HẠNH-NGUYỄN NÓI : — Xin Công-tử tỏ bày tự sự, cho
phụ-thân tôi rõ nỗi thiệt hơn.

XUÂN-SINH NÓI : Trước phụ-thân tôi cũng nhờ bác ra
on, xin huynh-trưởng mưa lòng nghi ngại.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI : --- Thừa đại-nhơn cùng Tiều-
thơ và công-tử. Từ lệnh tiên-nghiêm tôi về trào bãi yết, dư
mấy trăng chẳng thấy âm hao, nhờ Đồ-Thân tin tức truyền
vào, mới hay dặng tiên-nghiêm vong mạng. Mẹ tôi sai đến
Nghị-Trung lánh nạn, rằng Hầu-Loan có ước hẹn hôn-nhơn.
Cho Hỉ-Đồng hầu hạ theo chơn, còn mẹ tôi thì đến Sơn-
đông ở với cậu.

TRẦN-NHỰT-THĂNG NÓI : — Rồi sao nữa a cháu?

MAI - LUƠNG - NGỌC NÓI : — Bầm đại-nhơn, vì nghị Hân-Loan có bụng xấu, nên để Hĩ-Đồng giả mạo làm tôi, vào huyện đường bày tỏ khúc nói, bị Hân - thị trở lòng cầm ngục.

TRẦN-NHỰT-THĂNG NÓI : — Vậy rồi sao nữa a cháu.

MAI-LUƠNG-NGỌC NÓI : — Bầm đại-nhơn, Vương-hĩ-Đồng đã liệu mạng mục, thân hèn này lạc đến nơi chùa, bèn treo dây thắt cổ cho rồi, nhờ Huề-thượng Hương-trì cứu sống, gặp Đại-nhơn sang đến, mới đem lại ở đây, ơn đức này sánh tợ cao dày, tình nghĩa ấy nghĩ càng nặng triệu. Bầm-Đại-nhơn:

Cái thân lặn đạn lao đao,
Giã Hĩ-Đồng . . . quảng bao chút phận.
Miếng sống thừa . . . dòng Mai chẳng tận.
Nay lộ tình . . . lòng càng hối hận.
Cam đành muôn tội, dầu giết tha dám phiền

TRẦN-NHỰT-THĂNG : (*Này cháu*) Cháu đâu có tội gì.

Xét ra bác cũng lỗi nghị.
Để cháu rày cực khổ bấy lâu.

HẠNH-NGUYỄN : Ấy cũng tại đâu.

và XUÂN-SINH : Phải trước cha biết Mai-công-tử

Thì sao đến như vậy,
Lẽ ni bởi hoàng-thiên,
Khiến cho người.... phải bước truân ebiên
đó Công-tử ôi !

TRẦN-NHỰT-THĂNG NÓI : -- Này Hiền-diệt, cháu mưa
đừng ngại dạ, bác đã vốn sẵn lòng. Bác bấy lâu lòng
những đợi trông, mong gặp cháu đem về nuôi dưỡng, nay
trời cũng chịu theo như nguyện, vậy cháu tua gát mạch
sâu bì, lo trao đổi kinh sử đợi thi, đừng chờ thuở báo thù
tây hận. Này cháu :

CA TIẾP :

Ở đây hiệp với Xuân-Sinh.
Chốn thơ-phòng.... lo bề ôn cố,
Đợi thời, ra tài,
Nơi cửa võ rồng bay,

Chim dạng danh cao,
Có lo chi... phụ thù.

HẠNH-NGUYỄN ; Công-tử chớ thiếp tha,
Cha thiếp đã lo xa,
Bởi hai nhà nặng nghĩa,
Xin người, yên lòng,

XUÂN-SINH. Vui sánh bức đệ huynh.
Như chim tích chim linh,
Từ cùng sinh đầu đời.

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI : — Thưa Đại-nhơn, Tiểu-thơ
và Công-tử.

CA TIẾP :

Thương người thương nên dạy quá lời,
Tôi đâu dám sánh ngan người,
Phụng vói kê dễ chi lộn bức,

TRẦN-NHỰT-THĂNG : Chớ lắm lời nhượng khiêm.
Cha cháu xưa Đại-Phu giảng-nghị,
Cũng bức sang giàu,
Cháu chi khéo sánh so.
Hãy vui hòa... mưa chớ dẫn đo.

NÓI : — Này cháu, Bác chẳng phải mượn màu chuốt ngót,
chán hãy xem trong lúc tế mai, thiệt bấy lâu lòng bác ai-
hoài, không biết cháu ở đâu mà kiếm.

CA TIẾP :

Trời xuôi nay cháu đến đây,
Thiệt bác rất phĩ lòng.

XUÂN-SINH : Nguyên cùng nhau kết chặt giải đồng.

HẠNH-NGUYỄN : Cháu sông Hiệp, đã về mừng thay.

TRẦN - NHỰT - THĂNG chỉ Xuân - Sinh. NÓI : --- Này
con. Mai-lương-Ngọc cả nhà bị hại, nên bấy lâu cam chịu
lạc loài, trời xuôi nay lại đến đây, cha đã phĩ lòng
trông đợi. Vậy con khá gìn lòng hiếu ngời, vưng lời cha
mà kết bạn với chàng ; nơi thơ phòng đọc sách luận văn,
chờ gặp hội rồng mây ra ứng cử. Niềm bạn bạn phải hết
lòng cư xử, bề ở ăn cũng ráng dạ chăm nom, mưa đừng
mộ từ, triều tam, cha hay dặng ắt là khó thứ, đó con !

XUÂN-SINH NÓI.--- Thưa cha, niềm hiếu nghĩa con
nguyên vẹn giữ, việc ở ăn cha dễ mặc con, trẻ dám đâu
đổi dạ sắc son, mà, cha lại sợ phai tình vàng đá.

HẠNH-NGUYỄN NÓI : --- Này em, Mai-công-tử vốn con nhà tuyết giá, nên phụ thân mới căn dặn đến điều, chỉ khuyên em hãy giữ dạ kính yêu, đừng trước lốt sau đem lòng rẻ rúng. đó em ! (Xuân-Sinh dạ),

MAI-LƯƠNG-NGỌC NÓI : --- Thưa Đại-nhân cùng Tiểu-thơ và Công-tử.

Cái thân này nghĩ đã vô dụng, trả cừu nhà cam chịu bất tài. Lòng người thương chút phận lạc loài, cúi đầu lạy ơn người bảo hiểm, (cúi lạy).

CA HÀNH-VÂN

Tạc ơn người,
Tạc ơn người,
Giữ dạ ngàn năm.

TRẦN-NHỰT-THĂNG : Lòng ta thương cháu
Luốn những bấy lâu
Quyết toan tìm lại,

HẠNH-NGUYỄN : Trời xuôi khiến

Ai ngờ nay có người sang đây,

XUÂN-SINH ; Hồn hay hồn bác Mai xuôi rày.

MAI-LƯƠNG-NGỌC ; Nhờ người tế độ

Cho kẻ trầm luân

Dám đầu vong tình

Thác làm trâu ngựa

Đặng đền ơn kiếp sau tái sinh

TRẦN-NHỰT-THĂNG : Rày như thế

Con cái trong nhà

Khuyên khá giao hòa

Bạn cùng nhau phòng thơ kết vãn.

XUÂN-SINH : Mừng lòng mừng một cửa hòa vãn.

HẠNH-NGUYỄN : Vô môn đợi thuở

Rồng bay thấu mấy ngàn mây.

TRẦN-NHỰT-THĂNG NÓI : --- Rày đã dặng phỉ lòng hoài vọng, hồn Mai-huỳnh nghĩ cũng rất linh, mấy hôm xưa vang vái nơi lan-dình, nay bỗng chút gặp Mai-niên-diệt.

CA BÌNH-BÁN VÂN

Rất vui thay niên diệt đến đây,

Ấy tại diềm trở hai lượt Huỳnh-mai.

HẠNH-NGUYỄN : Mừng dạ thay đó qua tai nạn.

Hỉ-Đồng xưa, nay thiệt Mai-lang.

XUÂN-SINH : Quyết trăm năm kết bạn cùng nhau,

Dẫu tử sinh chẳng lòng lãng xao.

MAI-LƯƠNG-NGỌC : Thân lạc lải nay người rộng thương

Quyết gìn lòng há dờn sắc son

Nhớ cừu cha, oán thay Lư Hoàng

Nguyễn đợi khi giết mới lại gan.

ĐỒNG CA : Chúng tôi nay người Tập-ích-Bang

Hạ cổ ấy căm tình khản quan

Nhị-độ-Mai trọn dung tám màng

Dở cùng hay chẳng dám tranh bần

Xin vui lòng giúp bạn tôi bền

Dạ nào quên chư vị dưới trên.

Vàng ngọc há khoe vàng ngọc

Đâu dám trình rằng tài cao học

Lời dẫu khiêm người khá dung cho

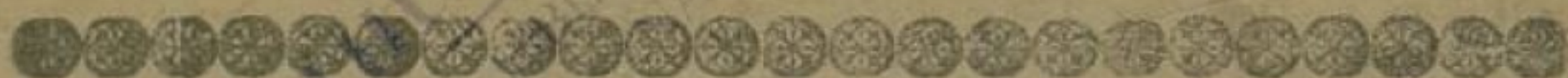
Chúc khản quan cừu như thọ hăng

Khương đồng khương viếng miêng an lạc

Đất điền dinh, tiền bạc mǎng dinh

Rất tươi xinh.

VĂNG

SẮP XUẤT BAN

TIỂU THUYẾT: «Hoàng-Đào Tương-Cổ»

cuốn thứ nhì

TUÔNG HÁT CẢI LƯƠNG: Quán-Anh-Kiệt

AI MUỐN ?

MUỐI HAI THỨ SÁCH LẠ VÀ MỚI KHÁC NHAU
Hoặc Tuồng-hát, hoặc Tiểu-thuyết, hoặc Văn-uyên
CỦA

TÂN-BIÊN TẬP QUÁN

La Publication Nouvelle

41, Boulevard Delanoue — CANTHO

SẼ XUẤT BẢN MỖI THÁNG MỘT CUỐN

(Bản lẻ mỗi cuốn ít nửa cũng năm cả)

Mà bán trọn 12 tháng.	3\$ 00
— 6 tháng.	2 00
— 3 tháng.	1 00

Ai muốn mỗi tháng, ngồi nhà mà tiếp được một thứ sách lạ và mới luôn luôn thì hãy mua Mandat và đề tên họ, nghề nghiệp và chỗ ở như dưới đây mà gởi cho Tân-Biên-Tập-Quán (Publication Nouvelle) ở Cần-thơ thì có sách gởi lại.

Bulletin de Commande

Tôi là . . . Profession . . . demeurant
à . . . bằng lòng mua . . .
. . . tháng (1) sách của Tân-Biên-Tập-Quán
(Publication Nouvelle) kể từ tháng . . . cho tới
tháng . . . Mỗi tháng đều có xuất bản một cuốn.

Theo đây tôi có gởi cho M. Félix Lê-chơn-Tâm đi
Mộng-Trần, Chủ-nhơn Tân-Biên-Tập-Quán (Publication
Nouvelle) 41, Boulevard Delanoue Cần-thơ, một cái man-
dat \$00 số . . . Sở T. B. T. Q. sẽ gởi đến nhận
cho tôi làm chắc.

. . . le . . . 1926

Ký tên

(1) Biên 12, 6, hay 3 tháng tùy ý mình muốn.

HOÀNG-ĐÀO TƯ-ÔNG-CỔ

Ái - Tình Tiểu - Thuyết — 5.000 cuốn.

Bộ Tiểu-thuyết này tác-giả đã gia-công bài bố lớp lang, sắp đặt ý tứ từ lúc tác-giả còn ở trong trường cho đến giờ kể lại cũng hơn mười năm, khô tâm chẳng khác nào như người chế làm một cái máy lạ trong đời vậy. Nay đã được hoàng toàn mới dám đem ra hiển cho đời công dượt. Tuy là ái-tình, mà không phải là giống theo những ái-tình tồi phong bại tục, mà chính là một cái ái-tình đặt-biệt, có thể ung đúc nền luân lý cang thường nước nhà ngày một thêm cao. Không nói chuyện hoang đàng, không nói chuyện mặt-mờ, không căng, không cội, không hình, không bóng, mà lại cũng không trộm cướp ý kiến của ai mà chính nơi trí tác-giả tìm tòi ra mà thôi. Ai đọc Tiểu - thuyết này thì được thấy sự qua rồi như sự hiển hiện. Nhiều đoạn ghê gớm lạnh mình, nhiều khoản éo le lộn óc. Đọc mà không sanh chán. Vừa đọc tờ đầu thì đã muốn đọc riết cho biết cái kết cuộc của bộ Tiểu - thuyết, chớ không phải như những Tiểu-thuyết vừa lật xem ít hàng đầu, đã đoán ngay dặng đoạn cuối cùng đâu. Trong bộ Tiểu-thuyết này lại có một đoạn nói về vụ tìm kiếm :

(Một cái gia-tài Bi-mật một trăm ngàn đồng bạc con cò.)

Lạ lắm !! Thật lạ lắm.

Cuốn thứ nhứt giá.... 0\$35. Gởi bán lẻ trong khắp Nam-kỳ.

SỞ BÁN SĨ :

“Publication Nouvelle”

41, Boulevard Delanoue :- CANTHO.

(Mua mặt có huê hồng nhiều, mua góp hay là mua chịu có kỳ hẹn xin viết thơ thương-nghị.)